

INFORMATOR

NSPRV-CPTE

BESPLATAN
PRIMERAK

sindiso@sbb.rs
www.nsprv.org.rs
www.srpss.org.rs

NEZAVISNI SINDIKAT PROSVETNIH RADNIKA VOJVODINE • GODINA 9 • MAJ 2015 • BROJ 96

ХРЊАЗ: У СРБИЈИ БИ СВАКИ ДАН ТРЕБАО ДА БУДЕ 1. МАЈ

Ранко Хрњаз, потпредседник Синдиката јавних служби Србије и председник Независног синдиката просветних радника Војводине, рекао је да је циљ првомајског окупљања у Зрењанину да се уочи 1. маја укаже на проблеме. "Сутра ће у целом свету радници изаћи на улицу, а Србија је у много гореј ситуацији од свих тих других земаља

и у Србији би сваки дан требало да буде 1. мај", рекао је Хрњаз. Он је казао да је разлога за протест много и да ће, уколико им градска власт за месец дана не испуни захтеве, поново организовати протести. "Од реакције власти, зависе и наши даљи кораци", додао је он.

(Насиџавак на сџр. 3)

ПУНА ИМ УСТА ПОВИШИЦА, А СА ММФ-ОМ О ПЛАТАМА (И ПЕНЗИЈАМА) НИЈЕ СЕ НИ РАЗГОВАРАЛО! Плате са 10% БДП на 7, а пензије са 13,1% БДП на 11 одсто

Шефица мисије ММФ за Србију Зузана Мургасова рекла је 11. маја да се није разговарало о евентуалном повећању плата и пензија, али је поновила да је циљ економског програма који Србија спроводи фискална одрживост, оценивши да је власт препознала потребу и то реализовала тако што је смањила трошкове за плате и пензије у средњорочном периоду. Мургасова је на конференцији за новинаре са министром финансија Душаном Вујовићем, одговарајући на питања о евентуалном враћању плата и пензија, поновила да конкретни програм уштеда предвиђа да се укупни трошкови за плате смање на седам одсто БДП, а пензија до 11 одсто БДП.

Министар финансија Душан Вујовић не искључује могућност да се поменути циљ, уштеда расхода за пензије и плате у јавном сектору,

деси раније него што се прогнозирано. Како је то могуће постићи? Једна могућност је драстичније отпуштање у јавном сектору. То би, међутим, могло да угрози функционисање државне управе, просвете, здравства и свих институција од јавног значаја.

Друга могућност је драстичније повећање нашег бруто домаћег производа. То је данас, када је Србија и званично у рецесији, теже оствариво. „Верујем да је боље да се учешће плата у јавном сектору у БДП смањи на око осам, а не седам одсто.

То би се постигло смањењем броја запослених за десет одсто у року од три године, као и замрзавањем плата током ове и наредне године, али не и 2017. Смањене уштеде на трошковима плата у јавном сектору би се надокнадиле већим смањењем субвенција или побољшаном наплатом пореза“ каже државни ризничар.

У СУСРЕТ СВЕТСКОМ ДАНУ БОРБЕ ПРОТИВ ДЕЧИЈЕГ РАДА „НЕ дечијем раду – ДА квалитетном образовању!“

Нетом завршена Глобална недеља акције (26. април – 2. мај) има свој природан наставак у активностима готово истих социјалних партнера у мају који ће кулминирати 12. јуна на Светски дан борбе против дечијег рада. Овај пут, под мотом „НЕ дечијем раду – ДА квалитетном образовању!“.

Синдикати просветних радника, предвођени Интернационалом образовања (EI), Уједињене нације, а нарочито специјализоване агенције УН задужене за образовање, Међународна организација рада (ILO) и њена специјализована агенција ILO-IPEC, бројне светске владе, владине и невладине организације које се баве образовањем, радом, социјалом,... у сусрет Светском дану борбе против дечијег рада спроводе бројне акције, а у овој години сви учесници Глобалне кампање посебно ће се фокусирати на значај квалитетног образовања, као кључни корак у борби против дечијег рада.

Најновије недавно објављене глобалне процене показују да је још увек око 120 милиона деце старосне доби између 5 и 14 година укључено у дечији рад (не мисли се на онај афирмативни рад у сопственом домаћинству и помоћ родитељима, већ на онај у коме су деца експлоатисана од других лица, радећи у кући, пољу, али и на грађевинама, рудницима, у каменоломима, укључујући и оне најгоре облике – трафикинг, проституцију и ропски рад).

(Насиџавак на сџр. 7)

ШУВАКОВ И ВЕРБИЋ: НАСТАВЉАМО РЕФОРМЕ

Помоћник министра просвете Милован Шуваков, претучен у четвртак 7. маја ујутро. Шуваков је, у изјави медијима након инцидента, рекао да је напад на њега мотивисан послом у Министарству просвете. „Напад је у вези са неком од интересних групација које су на овај или онај начин погођене променама и стриктним залагањем за поштовање правила“, рекао је Милован Шуваков. Шуваков је истакао да од задобијених повреда по глави има два шави и једну повећу модрицу испод ока. Милован Шуваков је додао да у приватном животу и у научном раду нема непријатеље који би овако нешто могли да ураде. Наводећи да га напад није уплашио, Шуваков је истакао да је подужи списак потенцијалних теорија ко може да стоји иза тог немилог догађаја, што, како је рекао, говори о томе шта је све урађено у области образовања.

(Насиџавак на сџр. 4 и 5)

У овом броју можда је још читати:

ПЕТОГОДИШЊА УЧИТЕЉСКА ШКОЛА VIII	стр. 2
РАДНИЧКИ ВЕЛИКДАН ОБЕЛЕЖЕН ПРЕСКРОМНО	стр. 3
ПРЕТУЧЕН ПОМОЋНИК МИНИСТРА	стр. 4
ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ – НИСКИ УДАРЦИ	стр. 5
ОКОНЧАНА ГЛОБАЛНА НЕДЕЉА АКЦИЈЕ 2015.	стр. 6
СТУДЕНТИ ИСТЕРАЛИ СВОЈЕ	стр. 8
СВЕСРПСКА ДИЛЕМА: ОСТАТИ ИЛИ ОДУСТАТИ	стр. 8
НАДОКНАДА ЧАСОВА КАО НЕМОГУЋА МИСИЈА.....	стр. 8
СТУДЕНТИ ИСТЕРАЛИ СВОЈЕ.....	стр. 9
ТРЖИШТЕ УЏБЕНИКА "ТЕШКО" 100 МИЛОНА ЕВРА.....	стр. 9
СТАТИСТИКА	стр. 10
ПРАВНИЦИ ОДГОВАРАЈУ	стр. 11
ЉУДСКИ КАПИТАЛ: СРБИЈА НА 50. МЕСТУ	стр. 12
ОДБРАНИО МАСТЕР РАД У ОСМОЈ ДЕЦЕНИЈИ	стр. 12
АУСТРИЈА: ТРАЖЕ 6 НЕДЕЉА ГОДИШЊЕГ ОДМОРА	стр. 12

PETOGODIŠNJA SOMBORSKA UČITELJSKA ŠKOLA 1929–1941. (VIII)

Učenici

(Nastavak teksta iz prethodnih brojeva)

Ženska učiteljska škola		Razred					Svega
		I	II	III	IV	V	
1929/30. god.	učilo učenica	38	39	33	30	-	140
	završilo razred	31	35	29	27	-	122
1930/31. god.	učilo učenica	25	28	34	26	22	135
	završilo razred	22	26	33	25	22	128
1931/32. god.	učilo učenica	26	20	27	30	26	129
	završilo razred	21	20	25	28	26	120
Muška učiteljska škola							
1929/30. god.	učilo učenika	59	52	38	37	-	180
	završilo razred	55	35	27	27	-	144
1930/31. god.	učilo učenika	22	32	45	31	30	160
	završilo razred	18	26	45	29	22	140
1931/32. god.	učilo učenika	30	16	23	43	30	142
	završilo razred	24	14	17	43	30	128
Državna učiteljska škola							
1932/33. god.	učilo učenika	28	45	39	43	74	229
	završilo razred	28	38	36	42	74	218
1933/34. god.	učilo učenika	14	26	33	36	48	157
	završilo razred	14	24	33	36	48	155
1934/35. god.	učilo učenika	-	14	24	35	34	107
	završilo razred	-	12	23	34	34	103
1935/36. god.	učilo učenika	26	-	13	21	30	90
	završilo razred	26	-	11	21	29	87
1936/37. god.	učilo učenika	33	23	-	15	21	92
	završilo razred	29	23	-	14	21	87
1937/38. god.	učilo učenika	37	28	27	-	15	107
	završilo razred	34	28	24	-	15	101
1938/39. god.	učilo učenika	30	31	30	20	-	111
	završilo razred	27	29	30	20	-	106
1939/40. god.	učilo učenika	38	25	31	32	22	148
	završilo razred	34	25	29	25	22	135
1940/41. god.	učilo učenika	67	39	34	28	34+41 ¹	243
	završilo razred	43	32	20	15	34+23	167

Iz statističkih izveštaja ne može se dobiti potreban uvid o nacionalnom sastavu učenika jer je kraljeva diktatura silom zakona ukinula slobodno deklarisanje građana po nacionalnosti, pa su pod pojmom „Jugoslaveni“ obuhvaćeni pripadnici svih južnoslovenskih naroda. Na osnovu podataka o veroispovesti učenika, imena i mesta rođenja moguće je samo približno odrediti broj učenika po nacionalnosti, upisanih u somborsku Učiteljsku školu u ovom periodu pa bi to bilo:

Srba – 331, Hrvata – 38, Crnogoraca – dva, Makedonaca – jedan, Mađara – 34, Nemaca – 55, Slovaka – 15, Rusina – šest, Čeha – jedan, Jevreja – jedan.

Srazmerno mali broj učenika mađarske narodnosti posledica je nepostojanja građanskih škola a svega dve gimnazije sa mađarskim nastavnim jezikom, a učenici nemačke narodnosti odlazili su jednim delom u privatne učiteljske škole u Vrbasu i Vel. Bečkerek (Zrenjaninu) koje su radile na nemačkom nastavnom jeziku.

U kasnijim razredima, zbog promene škole, mogao se naći i koji učenik više crnogorske i makedonske nacije, kao i musliman.

Učenici su najviše poticali iz zemljoradničkih, zanatlijskih i službeničkih porodica. Za njima su po broju dolazili učenici iz učiteljskih porodica (uglavnom učenice). To su pretežno bile porodice skromnih materijalnih mogućnosti, a u svakom razredu je bilo i veoma siromašnih đaka, od kojih su nekih primali „blagodejanja“ (stipendije), a nekima je povremeno dodeljivana pomoć iz „fonda sirotih učenika“, koji je ostao i posle spajanja škola, ili iz fonda Muške učiteljske škole.

U školskim izveštajima do 1931/32. godine govori se o državnim blagodejanjima, a onda im se gubi trag. U izveštajima Ženske učiteljske škole – u Letopisu školu – zabeleženo je da je profesorski savet na sednicama dodeljivao državna blagodejanja. Iako je Ministarstvo prosvete pod S.n. br. 40605 od 29. H 1929. god. izvestilo Školu da se učenicima učiteljskih škola u toj godini neće izdavati blagodejanja jer je „kredit po ovoj partiji iscrpen“, iz godišnjeg izveštaja se vidi da je profesorski savet Škole u prvom polugodištu u dva maha delio blagodejanja od 6.500 dinara za tri meseca. Ta svota je podeljena na pet učenika. Iste svote deljene su tromesečno (osim tromesečja juli-septembar) i sledeće dve školske godine. osim državnog blagodejanja postojala su i druga blagodejanja, uglavnom crkvenih opština. Za razliku od državnih, koja je dodeljivao profesorski

savet, crkvene opštine su dodeljivale blagodejanja učenicima sa svoje teritorije.

Pomoći iz fonda siromašnih učenika deljene su povremeno (u Ženskoj učiteljskoj školi obično ujesen za zimsku, a u proleće za letnju odeću i obuću). Obično su dobijale jedna do dve učenice, a svote su bile od 300 do 800 dinara. Sredstva ovog fonda su popunjavana iz priloga dobrotvora, od dela prihoda Svetosavske besede, a u izveštaju za šk. 1939/40. godinu se kaže da su učenici 17. januara prikupljali po Somboru dobrovoljne priloge za svoje siromašne drugove.

U obe škole je iz ranijih godina ostalo nekoliko fondova nekadašnjih zaveštača, koji su kasnije postali zajednički za mešovitu školu. Fond Nikole Đ. Vukičevića imale su obe škole, a kamatom fonda nagrađivan je učenik sa najboljom ocenom iz praktičnog školskog rada. Godine 1930/31. u ovim fondovima je bilo: u muškoj školi 3727 dinara a u ženskoj 2200 dinara. Iz fonda Branislava-Brace Berića, čija se glavnica kretala oko hiljadu dinara (fond je stvoren pri Ženskoj učiteljskoj školi), polovinom kamate je nagrađivan učenik koji se isticao u matematici. Muška učiteljska škola je unela i fond Pavla Terzina (1930/31. god. iznosio je 1123 din.) čijom je polovinom godišnje kamate nagrađivan maturant sa najboljim uspehom iz pedagoških predmeta. Iz zaveštanja Mila Valentića od 1000 dinara kamatom je nagrađen svake godine učenik koji se najviše istakao u muzici. U izveštaju za 1932/33. godinu piše da „ove godine nije nagrađivan nijedan učenik pošto se novac iz banke ne može vaditi“ (period velike krize – prim. aut.). Sredstva fondova su bila deponovana u somborskoj filijali Srpske banke d.d. u Zagrebu zbog čega gotovo u svakom izveštaju vidimo da je po jedan đak novčano nagrađivan (obično sa sto ili dvesta dinara) od ove banke.

Srpska crkvena pravoslavna opština u Somboru je upravljala zaveštanjem Julijane Konjović-Mihajlović iz koga je, osim ostalog, svake godine trebalo da bude nagrađen najbolji učenik najstarijeg razreda – Somborac nagradom od 2000 dinara. Nagrada nije redovno dodeljivana zbog povremenih „vanrednih“ izdataka crkvene opštine.

Osim stalnih, bilo je i drugih, povremenih nagrada, koje su dodeljivali pojedinci (među njima najčešće Steva Utornik „prisednik Siročadskog stola u penziji“), organizacije i ustanove.

U sledećem broju nastavak teksta.

¹ Prva brojka se odnosi na redovan V razred koji je maturirao januara 1941, a druga na odeljenje učenika koji su sa završenom gimnazijom upisali V razred i radili do kraja godine.

РАДНИЧКИ ВЕЛИКДАН ОБЕЛЕЖЕН ВИШЕ НЕГО ПРЕСКРОМНО

• Неправедно запостављен Празник рада • Зрењанин: „Велика протестна шетња“ НСЈСВ
(Наставак са стр. 1)

Годинама уназад, све је нејаснији сми-сао обележавања Међународног празника рада као дана борбе за радничка права. Синдикати спорадично организовано обележавају прославу овог датума, синдикално неорганизовани, а још увек радни људи такође пре бирају неко од популарних локалних излетишта, него да се, попут њихових колега у Словенији, „о свом руву и круву“, придруже оним усамљеним протестантима који ће Први мај обележити на градским улицама престоног Београда или неке локалне варошице, а они који су изгубили статус радног човека и представљају једну од 750.000 цифара у служби за незапослене, већ одавно су изгубили илузију да ће их се неко сетити ни овим поводом, као уосталом ни током њиховог отужног боравка на евиденцији НСЗ, као и вољу и жељу да протестом нешто промене. Шта више, уместо Законом прописаног одмора за празник, неки од запослених у приватном сектору ни за ове свечарске првомајске дане неће од својих газда добити нерадни(е) дан(е), већ ће и Празник рада провести на свом радном месту, у правилу лоше плаћеном и са лошим условима за посао, често пута и без плаћених доприноса и испод минималца.

И без обзира на отужно стање света рада којег су после предуго трајуће транзиције погодиле и рестриктивне мере новосрпских реформатора, и ове године биће уобичајних одлазака у природу, дружења, гозби, роштиљања и иако сви кукају на цене меса, сви они који оставе набавку за петак ујутру по правилу затећи ће празне месарске рафове и хладњаче. Школарици и они млађи грађани већ су извршили „јуриш“ на излетишта и већ су безбедно позиције за постављање шатора, огњишта и сл. и тиме се припремили за вишедневно камповање.

Ипак, да се традиција не угасне, побринули су се синдикати „Независност“. Савез самосталних синдиката Србије и НСЈСВ, који су и ове године организовали протестне шетње, и то прва два синдиката удружени и у Београду, и то на сам дан Празника рада, а дан раније наш синдикат је организовао са још неколико организација цивилног сектора велики протест у Зрењанину, како би указали на неиздржив положај преосталих радника. Ово је и прилика, осим што су већина синдиката и учинила – обратила се јавности и чланству пригодним саопштењима, да се јавност подсети на чињеницу да се мора обновити значај и методе радничке борбе за њихова одавно нарушена права. Стога не чуди да се у појединим обраћањима јавности опет тражи нешто што су радници давно, давно изборили, попут чувене три осмице, које у свету сви поштују, али не и послодавци у Србији, којима ни овако лош по раднике Закон о раду није довољно добар јер, за разлику од послодавца, у индустријски правно уређенијим земљама на основама социјал-демократских принципа, они се и даље понашају више као робовласници него као цивилизовани представници света капитала.

Први мај је и прилика да се јавност подсети да то није идеолошка борба за политички престој, већ цивилизацијска тековина радничког покрета целог света. Каранфил заденут на реверу није идеолошки симбол, али свакако га треба поново вратити, што нимало неће бити лако, јер, сећамо се и случаја наших колега из једне од бивших ex YU република, сада чланице ЕУ, када су синдикалци за Први мај извршили порубину од неколико хиљада каранфила, нису их могли нигде набавити, ни купити, јер су тадашње власти тај цвет прогласиле идеолошким – комунистичким симболом. И тако, док се радници ши-

рмо света на својим скуповима, са каранфилима на реверу, окупљају и слушају Интернационалу, радницима у Србији преостаје да, засад, разбијају предубеђења и стереотипе и да се изборе и за такве мале помаке, јер им друга страна стално импутира идеологију, а не види борбу за радничка уобичајна, рекао бих стандардизована, права. То ће, сасвим сигурно, бити тежак посао,

јер смо и сами сведоци да данас у Србији готово и нема индустријских радника, који су овако или онако разјурени из својих фабрика које је држава (лоше) продала или их је закатанчила због лоше приватизације, који су били носиоци радничке борбе, док су њихове колеге из реда „белих крагни“ и онда, а и сада, штрајковале спорадично, радећи са минимумом процеса рада и евентуално са бецом „Ја сам у штрајку“ на реверу, а данас представљају гро запослених. И тако, док су се „плави мантили“ преселили међу незапослене, вратили на село да поново буду паори, пчелари, мале занатлије и сл., „бели оковратници“ и

даље јалово протестују, тим пре што је велика већина њих и доведена у јавни сектор или, како се то сада каже, јавну управу партијски, па се само буне, и то спорадично, и то само онда када они који су их довели на та радна места падну са власти. Тиме су и овај сектор „надували“ до оног броја када је свакако неопходна рационализација броја извршилаца у овом сектору, па се ускоро и очекује „гвоздена метла“ која ће сасвим извесно десетке хиљада људи из овог сектора „очеткати“, када то већ нису могли учинити закони о забрани запошљавања у јавном сектору.

Стога, преостали радници, без обзира да ли припадају реду „плавих мантила“ или „белих крагни“, немају превише разлога за славе, али оно што не чуди јесте што нема ни социјалног бунта, пошто су се и синдикати распришили на преосталој синдикалној сцени, па уместо да се сви саберу (окупе) на левици, има их и који подржавају ултра десницу, ултра конзервативце и неолибералне концепте, што је директно у супротности са интересом радничке класе, селјака и пензионера. Зато преостале синдика-

те чека тежак посао едукације сопственог чланства, регрутовања нових чланова, дуготрајне обуке како би чланови знали „раздвојити жито од кукоља“ и како би сваки члан првенствено у свом ангажовању знао шта је синдикални, а шта је неки други интерес и како би првом дао предност, јер сво време смо сведоци већ добро познате истине да у односима између партија и синдикала та веза, у принципу, доноси већ ома малу корист. У ово смо се уверили и приликом „најдужега штрајка у историји српске просвете“, где је странчарење и политичарење уништило почетне резултате штрајка и уместо да синдикати „засвирају и за појас задену“, они су, политички мотивисани, наставили штрајк до момента када се он готово урушио и када више и ништа и нису могли добити за излазак из штрајка.

„Међутим, свечарски дани су прилика да маркар куртузом једни другима упутимо честитке и добре жеље за Празник рада и пожелимо да они који имају посао тај посао задрже, да им буде боље плаћен, радна места безбедна и сигурна по здравље, а онима који траже посао, да га нађу и да постану корисни чланови друштва, пошто је добро знано да они који су без посла, тешко могу да буду било какав ауторитет, чак и својим најближим сродницима, а камо ли неком другом и да је посао оно што човека чини човеком. Први мај, Међународни празник рада, прилика је да се подсетимо како су некад радници тешко остваривали своја права, колико су се борили да их задрже и да, не само за тај дан или за Дан борбе за достојанствен рад, стално то понављамо, јер радницима никад нико „на тацни“ није поклањао права, већ су се они за њих изборили и знали их чувати“ рекао је Хаџи Здравко М. Ковач, председник НСЈСВ.

„Иза нас су деценије пропадања и лошег рада свих власти, а прошло је скоро 3 године ове, по резултатима, најгоре градске власти, а нас је просто срамота колико нам лоше иде!“ саопштили су из Организационог одбора „Велике протестне шетње“, одржане у Зрењанину 30. априла 2015. године. „Понижени, обесправљени, покрадени, омаловажени, морално деградирани ... само су неки од осећаја грађана некада великог града! Пре нешто више од три године грађани су дали шансу садашњој локалној власти, у замену за обећања која смо добили. Године су прошле, а од обећања се не живи, а сем њих ни данас нема ничега другог! Ми, грађани Зрењанина, немамо више времена да са стране немо посматрамо сопствене животе. Крајње је време да кажемо Доста!“ саопштило је Организациони одбор Велике протестне шетње у Зрењанину који су формирали: Независни синдикат јавних служби Србије, Грађанска иницијатива – Живот за Зрењанин, Независно удружење пензионера јавних служби Србије, Грађанска иницијатива – Стоп сплавовима, Независно удружење незапослених Војводине, истакнути појединци и јавне личности Зрењанина и Независни синдикат проsvетних радника Војводине.

Око хиљаду и по незадовољних грађана Зрењанина - чланова синдиката, удружења, грађанских иницијатива учествовало је у протестној шетњи у центру тог града. Протест су започели на платоу испред Војвођанске банке, а затим прошетали главном градском улицом до Градске куће, где су на улазним вратима полепили поруке написане на папиру. Захтеве који су у понедељак 4. маја предати градским челницима прочитао је председник Градског одбора Независног синдиката проsvетних радника Војводине Душан Кокот.

PRETUČEN POMOĆNIK MINISTRA

Dr Milovan Šuvakov prebijen kada je kretao na posao

(Nastavak sa str. 1)

Pomoćnik ministra prosvete za visoko obrazovanje i jedan od naših najboljih mladih fizičara, dr Milovan Šuvakov, pretučen je 7. maja rano ujutro, kada je krenuo na posao u Nemanjinu. Nakon lečenja u Urgentnom centru ostala su dva šava na glavi. "Bez obzira na fizičke povrede, ideje na kojima radimo ostale su nepovredene" – izjavio je neposredno nakon napada Šuvakov, koji je uprkos velikim bolovima i sedativima, uspevao i da se našali na svoj račun. Napad se desio u trenutku dok je Šuvakov, ispred zgrade u kojoj stanuje unosio stvari u kola i kada se pored njega zaustavilo vozilo iz kojeg su izašle dve osobe sa štanglama u rukama i kapuljačama na glavi i napale ga.

Ministar prosvete Srđan Verbić je, nakon što je dobio neprijatne vesti, odmah obišao svog saradnika. Verbić je rekao da ovaj napad neće zaustaviti promene u obrazovanju, a naročito ne reformu visokog obrazovanja, za koju se u svim nastupima zalagao Šuvakov. On je podsetio da je taj dan trebalo da Šuvakov dobije godišnju nagradu Instituta za fiziku za doprinos nauci, da je prošle godine bio dobitnik Nagrade grada Beograda i dodao da je reč o „čovjeku koji svim srcem radi da promeni sistem, da bi budućim generacijama bilo bolje“. Verbić je podsetio da je ovakvih napada bilo i ranije, na člana Komisije za akreditaciju i dekana Fakulteta političkih nauka. Na pitanje da li su na neki način povezani napadi na Šuvakova i na

ministra kulture Ivana Tasovca pre nekoliko dana, Verbić je rekao da ne bi trebalo ta dva incidenta dovoditi u vezu.

“U obrazovanju ima mnogo moćnika i tajkuna koji žele da ostvare svoje ciljeve, da budu izvan sistema i iznad zakona. Mogu da obećam da nas ovaj napad neće zaustaviti. Ako je akreditacija do sada bila oštra, mora da bude još oštrija, ako su kriterijumi za standardizaciju nekog programa bili strogi, treba da budu još strožiji. Nemamo pravo da odustanemo” – rekao je Verbić na sednici Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje, koja je u Palati Srbije održana neposredno posle ovog incidenta.

Predsednik Nacionalnog saveta za visoko obrazovanje prof. dr Dejan Popović rekao je da očekuje da napadači što pre budu privedeni pravdi i da je došao trenutak da akademska javnost stane uz ministarstvo i da ovaj slučaj bude rešen što pre.

Nakon što je Šuvakov prebijen, oglosio se i ministar pravde, Nikola Selaković, koji je rekao da je uveren da će država učiniti sve da sankcioniše napadača na Milovana Šuvakova. Selaković je ovo rekao tokom rasprave u Skupštini Srbije, pošto je nekoliko poslanika osudio napad na Šuvakova. Napad na Šuvakova je pre toga osudio univerzitetski profesor Marko Atlagić (SNS), a pridružio se i Vladimir Pavićević (Nova stranka), docent na FPM-u. Pavićević je kazao: „Mi smo ovde često raspravljali, nismo se razumeli oko mnogih stvari, ali nasilje ne sme da se toleriše u našoj državi niti bilo

gde drugde. Uvek ćemo se boriti protiv brutalizacije društva i fizičkog napada na bilo kog pojedinca. Posebno je važno to istaći kada je reč o visokim funkcionerima”.

Studentska konferencija univerziteta Srbije i Rektorski kolegijum Univerziteta u Beogradu su takođe osudili ovaj brutalan napad, navodeći da od nadležnih organa očekuju da napad u najkraćem roku rasvetle i procesuiraju učionice. Rektorski kolegijum osuđuje „svaki oblik nasilja i smatra da primena sile poručuje društvu da se svaka vrsta konflikta može rešavati nasilnim sredstvima, što je za Univerzitet u Beogradu neprihvatljivo”.

DUG I TEŽAK PUT

Jedna stvar je, nažalost, bolnija od povreda koje sam zadobio – da javno mnjenje ne vidi pozitivne napore ministarstva da uvede red u sistem obrazovanja i nauke u Srbiji

Piše: Milovan Šuvakov*

Dragi prijatelji, kolege, sugrađani,

Hvala svima na pismima podrške. Pitate kako sam i šta se desilo, ali zlobu potrebu ovu priliku da u odgovor na ova pitanja uključim i jedan deo mnogo važniji od fizičkog napada na mene.

Pre oko godinu dana grupa nas je sa Srđanom Verbićem ušla u jedan ozbiljan i odgovoran posao. Preuzeli smo resor koji je decenijama bio na repu stranačke trgovine, zastavljen, pun problema i pun nezadovoljnih korisnika. Najvažniji resor za budućnost naše dece. Znali smo da je misija koja je pred nama teška i da nosi dodatne rizike. Ono što nismo znali jeste koliko je zapravo teško i sporo praviti promene u ovom tromom i zastavljenom sistemu. Ipak, nismo bili obeshabreni naizgled nemogućim. Zakon o udžbenicima koji će da uredi zatečeni haos i korupciju na tržištu, duplo niže cene vrtića, centar za priznavanje diploma, veća transparentnost u visokom obrazovanju, registar nastavnika, insistiranje na poštovanju pravila i procedura u svim sektorima obrazovanja i nauke, sanirana šteta od poplava, opremanje škola kroz donacije, više od pola stotine pravilnika i desetak izmena zakona dokaz su da se ipak neki pomak može napraviti. Međutim, efekti onoga što radimo biće vidljivi u godinama koje dolaze. Tromi sistem se teško pomera. Mi smo ga zatekli u pomeranju u negativnom smeru i taj trend smo uspeali da zastavimo. Biće potrebno vremena da se tromi sistem pogura na pravu stranu, ali onda će, baš kao u fizici, inercija da radi svoje. Sistemskim promenama, polako ali sigurno, ka kvalitetnijem obrazovnom sistemu. To je naš put.

Nažalost, taj put nije vidljiv javnosti pored tema o smanjenju plata, rizika da mala matura ne prođe uspešno, broja ispitnih rokova i sličnih, koje su 99 odsto vremena u medijima „predstavljale“ rad ministarstva – teme koje suštinski nemaju mnogo veze s onim što radimo. Uglavnom je reč o temama koje su u domenu drugih resora, ekonomske politike oporavka zemlje, nasledenim problemima koji se ne mogu rešiti preko noći, ili dnevnopolitičkim temama i očekivanjima za političko delovanje, a ne sistemsko i stručno redefinisavanje pravnih okvira u kojima se odvijaju ovi procesi. Čak i kada bismo sklonili sav ovaj medijski šum i ostavili samo stručni deo u priči, jasno je da bi bilo neslaganja. Potpuni konsenzus oko budućnosti obrazovnog sistema je nemoguće, ali važno je baviti se tom temom na temeljan način, bez upliva bilo koje politike, koja ionako neće biti najvažniji faktor kada za deceniju, dve budemo ubirali plodove onoga što sada napravimo.

Pored navedenih problema oko inertnosti sistema i loše medijske slike, možda najveći kočnik svake reforme jesu interesne grupe koje usled promene sistema gube deo privilegija. Otpor koji, kroz regularne elemente demokratskog procesa prilikom donošenja promena, ovi lobiji pružaju prirodno je jači

nego podrška onih kojima je stalo do promene. Ovo i nije tako loš efekat, pošto predstavlja izvestan „filter“ za ishitrene pokušaje promena, ali ne bi smeo da bude ključan filter kada su promene zaista opravdane, potvrđene ekspertizama i analizama efekata. Međutim, u slučaju kada su interesi preveliki, otpor interesnih grupa prevazilazi regularne kanale i pravi štetu na razne načine. Lobiranja na raznim nivoima, pretnje, medijska hajka, deo su svakodnevice. Nisam verovao da će ovaj spisak biti produžen nasiljem, sve do pre neki dan. Bez obzira na to šta neko misli o onome što mi u resornom ministarstvu radimo, jasno je koliko ove vrste pritisaka otežavaju bilo kakve promene. Jasno mi je da je teško očekivati da imamo veliku podršku javnosti za ono što radimo. Jedna stvar je, nažalost, bolnija od povreda koje sam zadobio – da javno mnjenje, zbog prethodno pomenutih medijskih „šumova“, ne vidi pozitivne napore ministarstva da uvede red u sistem obrazovanja i nauke u Srbiji.

Ostalo je da odgovorim na pitanje s početka. Relativno sam dobro. S hardverom je sledeće stanje: nema povrede lobanje, tu su dva šava i modrica ispod oka. Pošto sam pretrpeo jak udarac u glavu moram ostati na posmatranju još koji dan. Softver – nepovredan. Ne znam ko stoji iza ovoga. Dvocifren broj teorija je zastrašujući, ali na izvestan način predstavlja rezultat onoga što je urađeno u godinu dana rada. Nadam se da će nadležni organi naći nalogodavca, a ono što sam siguran jeste da me ovaj događaj neće zaustaviti, niti usporiti, kao ni ostatak Srđanovog tima na putu sa samo jednim ciljem: da našoj deci ostavimo bolji obrazovni sistem od onoga koji smo nasledili. Put će biti dug i težak, kao i svaki koji donosi istinske promene. Ostaje nada da će sistem koji napravimo podići generaciju onih koji će izneti korenite promene ovog društva.

ŠUVAKOV: OTPUSTITI SVE KOJI ŠTRAJKUJU!

Šuvakov je oдавно pomoćnik ministra za visoko obrazovanje, a pre toga je bio Verbićev specijalni savetnik, ma šta god to značilo. U vreme štrajka prosvetnih radnika, navukao je gnev nastavnika osuđujući protest u medijima, ali najviše jednim tvitom, u kojem je objavio priču o tome kako je Ronald Reagan 1981. godine okončao štrajk kontrolora letenja. Naime, američki predsednik je samo dva dana nakon početka štrajka otpustio 11.345 kontrolora letenja i zabranio im da se ikada zaposle u državnoj službi. Šuvakov je na „Tviteru“, uz ovu priču, napisao: „Ovako je to rešavao Reagan“. U tom trenutku, prosvetni radnici su već bili u štrajku mesec dana.

Dva meseca kasnije, na protestu prosvetara ispred zgrade Ministarstva prosvete, profesori su polili su vodom Verbića, koji je sišao da pozove sindikalne lidere na pregovore, a potom su u medijima ti isti sindikalisti ovaj čin ironično objašnjavali potrebom da se „osveži ubledeli ministar prosvete“. Već tada je prekoračen civilizovani dijalog.

ВИСОКО ОБРАЗОВАЊЕ – НИСКИ УДАРЦИ

Формира се амбијент у којем је логично, скоро очекивано, да се уместо аргумената и ставова користе штангле, а уместо јавног наступа и потписа - капуљаче

Пише: *Влађица Цветковић**

У четвртак (7. маја, прим. уред.) пре подне, испред зграде у којој живи, на препад и без велике шансе да се одбрани, претучен је др Милован Шуваков, један од најуспешнијих младих физичара у Србији и помоћник министра просвете, науке и технолошког развоја за питања високог образовања. Претукли су га металним штанглама непознати нападачи у капуљачама.

Није Милован Шуваков пребијен зато што има вредне радове из области физике – тог истог дана требало је да му буде уручена награда Института за физику. Ни то што је помоћник министра, само по себи, није пресудно. Нема сумње да је повод за обрачун његово ангажовање у променама у систему високог образовања. Колега Шуваков се није устручавао да многе ствари назове правим именом, што се неким није свидело. У последње време, у својим иступима говорио је о борби за истински квалитет у високом образовању и о промени начина финансирања у овом сектору. Могу само да замислим колико су неки осетљиви не толико на помен квалитета, колико на то што се дира у начин финансирања. Ипак, није проблем у томе што има оних којима не одговара да се покрећу питања која нису у складу с њиховим интересима, тако је увек било и биће. Проблем је што се формира амбијент у којем је логично, скоро очекивано, да се уместо аргумената и ставова користе штангле, а уместо јавног наступа и потписа - капуљаче.

Над бруталношћу, која је и повод овог текста, морамо да будемо згрожени, то је природно, али не смео остати само на томе, то је скоро као да све једноставно игноришемо. Најмање што можемо јесте да покушамо да разјаснимо шта се заправо дешава. Систем нам је тренутно тако постављен да је свим чиниоцима високог образовања први и једини задатак борба за коли живот, а тек онда рад за боље високо образовање у целини.

Тестирајмо ову тезу кроз приватни и државни сектор. Приватним високошколским установама скоро да није могуће да мисле или брину о општим интересима високог образовања. Оне су махом и основане због профита; да није тако, вероватно бисмо на неком од приватних универ-

зитета имали и студије геологије. Држава се према приватним високошколским установама односи каткад као мајка, каткад као маћеха – зависи од тога ко је министар просвете – али углавном их оставља да пазе на свој бизнис који је мање или више камуфлиран образовањем. Проблем се компликује тиме што државни сектор „тресе“ иста грозница. Наиме, установе чији је оснивач држава годинама су, од те исте државе, недовољно финансиране и остављене су да се саме сналазе. У том сналажењу, које опет није ништа друго до сурова борба за опстанак, државне високошколске установе се понашају као и приватне. У таквој ситуацији и једни и други ће све мере усмерене ка напретку високог образовања државе Србије, што би морао да буде њихов заједнички интерес, прихватају само дотле док те мере не угрожавају њихов опстанак. Сад би требало да буде јасно зашто наше високо образовање понекад личи на борбу чикашких група у време прохибиције, у којој владају суви интереси и у којој нема много емоција, већ се све дешава искључиво пословно – strictly business.

Нажалост, нема тога што се може преко ноћи урадити, па да се сутра пробудимо и видимо како је све у реду. Предуго ова наша ноћ траје. Који је статус „афере индекса“, колико наших политичара има ваљану диплому, шта је стварно плагијат, а шта само смешно образложење? И опет видим – тамна је ноћ! Нисмо свесни колико је важан здрав амбијент. Уверен сам да нам млади, образовани не одлазе због тога што нам је лоше образовање и због неуспеле боловске реформа нити зато што нема посла. То је зато што живимо у држави у којој младог и успешног доктора физике могу без проблема да претучу неке особе у капуљачама, и то због тога што је спреман да отвори нека важна питања у високом образовању. Ако се и сад помиримо с тим, значи да прихватамо овакав амбијент у којем ће борба интереса бити још суровија. Тиме смо прихватили и одговорност за наредну „чисто пословну“ реплику, која, нажалост, гласи: „Леаве тхе гун, таке тхе цанноли“ (филм „Кум“, слоб. прев: Остави пиштољ, узми каноле).

**професор Рударско-геолошкој факултету, дојисни члан САНУ*

ХВАЛОСПЕВ СЕБИ

Пише: *Милош Дуцкиноски**

На почетку похвала вашем цењеном листу, чији сам редовни читалац, за настојање да омогући да се са различитих страна чују ставови о ономе што се тренутно дешава а тиче се живота и рада грађана. За жаљење је и сваку осуду то што се десило г. Миловану Шувакову. Претпоставка да су то урадили и они који се противе ономе што господин Шуваков и Министарство у коме је ангажован раде, за сада остаје непотврђена. Но, како је поменути господин овим догађајем доспео у центар пажње, испоставило се као добра прилика да он први пут јавно каже шта они „група нас са Срђаном Вербићем“ поштованим министром просвете заправо раде.

Каже г. Шуваков како су они преузели „ресор који је деценијама био на репу страначке трговине, запостављен, пун проблема и пун незадовољних корисника“, знали су да ће бити тешко али нису знали колико је тешко правити промене у овом тромом и запостављеном систему и како нису били обесхрабрани. У тексту се даље наводи шта

су све за ово кратко време урадили што је доказ „да се ипак неки помак може направити“. Затим долази главни део текста у коме г. Шуваков каже како се овај „трими“ систем тешко помера, они су га затекли у померању у негативном смеру, али су то успели да зауставе. Требаће времена, каже, г. Шуваков, да се трими систем погура на праву страну а онда ће инерција да учини своје, „баш као у физици“. Био сам задивљен када сам ово прочитао, учио сам нешто о томе у Првог београдској гимназији, код Аце Њутна. Њихов пут каже, није видљив јавности, због разновразних договора којима је претходни период обилазио и даље наводи да политика, хвала богу, неће бити најважнији фактор када за деценију, две будемо убирали плодове онога што сада направимо. Лепа прича са срећним крајем. Нејасно је како се нико до сада није сетио онога што се из физике учи у средњој школи и гимназији а односи се на понашање система и како инерција утиче на кретање. Да, у претходним мандатима тамо није било физичара, тамо су били неки други стручњаци, а рецимо педигози, психолози... Они имају неке друге моделе

кретања система, а резултат је исти.

Слажем се да постоји отпор, лобирање, интересне групе, али се не слажем да се све трпа у исти кош и да се насиље доводи у везу са онима који су се рецимо бунили и штрајковали због плата. Биће да ту постоји неки приземнији разлог у же и личније природе. Систем на чијем је челу г. Вербић састоји се пре свега од живих људи, у тексту се користи термин незадовољни корисници. Незадовољни су наставници, професори, васпитачи, деца, родитељи, студенти... Па зар они не би требало да се питају шта мењати, како даље радити? Зар ће опет неко да експериментише, а нама је све горе и горе? Због тога овај текст не могу да схватим другачије него као хвалоспев оних који бар за сада нису свој посао урадили како треба и користе прилику да пред јавношћу и пред онима који помно прате њихов рад издејствују себи још кредит за наредни период када ће, сигуран сам, инерција учинити своје. Зна се на чију штету.

**библиотекар у Дому ученика, Београд*

ПРИТИСЦИ (НА ТРЖИШТУ УЏБЕНИКА)

Пише: *Ивана Мићковић*

На тржишту уџбеника годишње се окрене више од 100 милиона евра. Паре су мало државне, а мало више их из џепова истресу родитељи. Већ од фебруара почну да кредитирају издаваче, уплаћујући рате за уџбенике за наредну школску годину. И тако издавачи поткрај лета „бескаматним кредитом“ добијеним од родитеља почну да штампају књиге. Да је зарада мала, не би их било 79. Не би штампали 1.700 наслова само за основу школу и предшколско

Сву ту идилу умало да поквари један закон. Али, довитљиви су издавачи. Не либе се ни потписе да фалсификују, како би погурали да такав закон о уџбеницима не буде изгласан. Смита им, изгледа, јер писци кажу да је прављен по мери ученика и школа, а не издавача. Предлог закона, који је министар просвете Срђан Вербић пре два дана напрасно повукао, требало је да удари на профит издавача. И тако је, после годину дана

процедуре - писања, јавних расправа и подршке, закон за који писци и даље говоре да је „чист као суза“, напрасно повучен. Вербић је преузео одговорност, одједном тврдећи да закон мора да буде још бољи.

Притиске издавача, истина, није негирао. Неки кључни издавачи виђени су последњих недеља како улазе у зграду Владе Србије. Долазили су и у Министарство просвете. На портирници у Немањиној бележе и посету појединих дипломата.

Можда је случајност, а можда су издавачи ипак јачи од министра и Владе, која је закон усвојила. Можда би Вербић, као и његове колеге из Владе, требало да промисли како да ради министарски посао, ако по истом моделу буде морао да повуче и неке друге законе. Реформа образовања остала би онда само на папиру, у оном програму који је Вербић написао и због кога га је премијер одабрао за министра.

* *Вечерње новости*

OKONČANA GLOBALNA NEDELJA AKCIJE 2015

• Obrazovanje zaobilazi sirotinju • Sindikalna kampanja EFA se nastavlja

Ovogaodišnja GNA trajala je u najvećem broju zemalja od 26. aprila do 02. maja (pojedini sindikati, poput AFT su GNA obeležili do 10. maja). Istekom tog roka nisu prestale aktivnosti koje svake godine krajem aprila organizuju sindikati prosvetnih radnika, vladine i nevladine organizacije koje se bave obrazovanjem učestvuju u Globalnoj kampanji za obrazovanje koja je, ovaj put, bila fokusirana na, za sve životan moto – Pravo na obrazovanje do 2030. godine. Ova, 2015. godina je i ciljna godina toliko pominjanih 8 Milenijumskih ciljeva razvoja: smanjiti broj siromašnih za polovinu, smanjiti smrtnost dece koja umiru pre navršanih 5 godina, smanjiti broj žena koje umiru u toku trudnoće ili na porođaju, smanjiti i zaustaviti širenje HIV, malarije i drugih bolesti, osigurati zdravu životnu okolinu i smanjiti na polovinu broj ljudi koji piju neispravnu vodu i nemaju osnovne sanitarne uslove i razviti globalno partnerstvo za razvoj, uključujući i ona dva u obrazovanju: obezbediti univerzalno osnovno obrazovanje i ujednačiti obuhvat devojčica i dečaka na svim obrazovnim nivoima i ona bi trebala da da ocenu ispunjenosti ovih ambicioznih ciljeva postavljenih 2000-te godine u Njujorku na tzv. Milenijumskoj deklaraciji iz Njujorka.

Osim toga, Globalna nedelja akcije (GNA) se preklapa i dopunjuje sa akcijom Obrazovanje za sve i Deklaracijom dogovorenom u Dakaru, takođe iz 2000-te godine, pa nije zgoroga da pomenemo ciljeve EFA, a oni su: bolja briga o svojoj deci i obezbeđivanje uključivanja dece u najranijoj dobi u obrazovni sistem, mogućnost za potpuno besplatan pristup kvalitetnom osnovnom obrazovanju, promocija učenja i životne sposobnosti kod mladih i odraslih, dostizanje nivoa od 50% pismenosti kod odraslih, dostizanje rodnog pariteta do 2005. i rodne ravnopravnosti u obrazovanju do 2015., kao i poboljšanje svih aspekata kvalitetnog obrazovanja.

Govoreći o rezultatima kampanje „Obrazovanje za sve“ (EFA), a u sklopu GNA 2015., generalna direktorka UNESCO-a Irina Bokova je konstatovala da je „svet mnogo napredovao u pravcu obrazovanja za sve, ali da posao nije ni izbliza završen. Stoga je ovo prilika da i mi podsetimo na neke činjenice nedavno objavljene, a koje i dalje upozoravaju. Tako je svega 47% zemalja postiglo cilj obezbeđivanja ranog obrazovanja za svu decu, dok je još 8% zemalja na dohvata tog cilja, dok se za 20% zemalja procenjuje da su veoma daleko od ovog postignuća. Ipak, 2012. godine je u osnovne škole bilo upisano skoro 2/3 više dece nego 1999. godine. Više od polovine država (tačnije 52%) ostvarilo je cilj obezbeđivanja univerzalnog osnovnog školovanja za devojčice, kao i za decu etničkih manjina i marginalizovanih grupa, dok je 10% država blizu da postigne ovaj cilj. Nažalost, preostalih 38% zemalja je od ovog cilja i dalje daleko ili veoma daleko. UNESCO upozorava da ove godine skoro 100 miliona dece širom sveta neće uspjeti da završi osnovnu školu.

Cilj EFA je bilo i smanjenje stope nepismenosti kod odraslih osoba za 50%. Međutim, samo je 25% država ovaj cilj i ostvarilo. Činjenica da je na globalnom nivou stopa nepismenosti odraslih pala sa 18% na 14% u periodu 2000-2015., zahvaljuje samo tome što su obrazovani mladi ljudi u međuvremenu prešli u grupu odraslih, a ne što je program uspeo u tom delu. Ono što posebno zabrinjava je veliki procenat žena među nepismenima, a UNESCO sa pravom procenjuje da je napredak devojčica u obrazovanju i dalje ugrožen, između ostalog i zbog izostanka nastavnih programa fokusiranih na potrebe žena i devojčica, ali i zbog činjenice

da su još uvek u velikom broju zemalja prisutni dečiji brakovi i rana trudnoća kod devojčica.

Naš Sindikat je i ove godine ostao, kod nas, usamljen u obeležavanju GNA, ali uporan da učestvuje u GNA zajedno sa milionima kolega i stotinama drugih sindikata u svetu, širom obrazovno raslojene i neujednačene obrazovne vasseljene. I tako, dok se prosvetari u Srbiji bave sami sobom, a afirmativne akcije poput GNA, Svetskog dana borbe protiv dečijeg rada, Svetskog dana za dostojanstven rad, Svetskog dana nastavnika, pa čak i Praznik rada uglavnom prolaze nezapaženo.

Sve to, u svakom slučaju, neće nas omesti da i dalje širimo univerzalne ideje Obrazovanja za sve u pokušaju da dostignemo Milenijumske ciljeve razvoja u obrazovanju, jer niko nema pravo da nam oduzme osećaj da pripadamo korpusu učitelja sveta, jer, na kraju krajeva, pravi učitelji to i jesu. Zato nam je i važno šta o tome misle naše kolege, a još više šta o tome misle naši učenici.

NSPRV je stoga i ove godine u sklopu obeležavanja Globalne nedelje akcije (GAW) „Obrazovanja za sve“ (EFA) raspisao konkurse za najbolji likovni i literarni rad učenika osnovnih i srednjih škola sa teritorije AP Vojvodine koje će publikovati i, naravno, najbolje nagraditi. Dva stručna žirija su pregledala prispele radove i iz velikog broja izdvojili najbolje. U kategoriji „Likovni radovi“ I nagradu osvojio rad Preradović Svetlane učenice V/1, OŠ „Dositelj Obradović“ Sombor (mentor prof. Simon Savović). II nagrada je pripala radu Slađane Vlatković učenice III/3, Gimnazije „Veljko Petrović“ Sombor (mentor prof. Mila Krasuljak), a III nagradu je osvojila Snežana Vlatković učenica 6a OŠ „Nikola Vukićević“ Sombor (mentor prof. Renata Cvetkov).

U kategoriji „Literarni radovi“ I nagradu je osvojio tekst „Glasam za obrazovanje“ Sare Švalm učenice IV/1 Srednje poljoprivredno – prehrambene škole Sombor (mentor prof. Tatjana Njegovir), II nagradu tekst „Obrazovanje za sve“ Lenke Nastasić učenice VIII/1 OŠ „Branko Radićević“ Stapar (mentor prof. Stanislava Čivčić), a III nagradu rad „Nastava budućnosti“ Valentine Periškić učenice 6a OŠ „22.oktobar“ Bački Monoštor (mentor prof. Branko Čurčić).

Svečano proglašenje pobjednika i podela nagrada biće organizovano 12. juna na Svetski dan borbe protiv dečijeg rada. NSPRV se, ovom prilikom za hvaljuje svim učesnicima na konkursima u povodu GNA 2015.

„Uključite se u tradicionalnu akciju Sindikata i pomozite da se napravi iskorak u osiguranju prava svakog deteta na kvalitetno i besplatno osnovno obrazovanje. Uključite se i jer škole moraju da se grade i rade, učionice moraju biti opremljene, a nastavnici moraju biti plaćeni za svoj rad. Podrška obrazovanju je neophodna i zbog toga što je ulaganje u obrazovanje - ulaganje u budućnost, put za izlaz iz nerazvijenosti i priključak srećnijim zemljama“ apelovao je uoči akcije prof Hadži Zdravko M. Kovač, generalni sekretar NSPRV.

„Obrazovane buduće majke i očevi biće garancija i većeg obuhvata njihove dece i uključivanje u redovne obrazovne sisteme, biće i garancija zdravije i prosperitetnije dece, jer neće imati lažne dileme poput toga da li treba izvršiti imunizaciju dece ili ne. Takođe, iskustvo pokazuje da su zemlje koje su investirale u obrazovanje manje bile izložene sukobima i građanskim ratovima nego zemlje koje to nisu činile i ne čine. Stoga 2015. nije kraj aktivnosti, već novi početak za sledeći petnaestogodišnji ciklus kako bi se uspostavio novi globalni obrazovni program“ rekao je Kovač.

Obrazovanje za 21. vek

Od svog osnivanja 1945. godine, misija UNESCO-a je posvećena cilju da doprinese izgradnji mira, iskorenjivanju siromaštva, trajnom razvoju interkulturalnog dijaloga, sa obrazovanjem kao jednim od svojih glavnih pravaca aktivnosti za postizanje ovog cilja. Organizacija je posvećena holističkoj i humanističkoj viziji kvalitetnog obrazovanja širom sveta, ostvarivanju svačijeg prava na obrazovanje, kao i uverenju da obrazovanje igra ključnu ulogu u ljudskom, socijalnom i ekonomskom razvoju.

„Finansirati budućnost“

„Finansirati budućnost“ je međunarodna kampanja civilnog društva i koordinacije globalne kampanje za obrazovanje. Ona okuplja preko 100 nacionalnih, regionalnih i međunarodnih organizacija civilnog društva koje vode kampanju za pravo na obrazovanje dostupno svima. Za pravo na „Obrazovanje za sve“ i njegovu realizaciju, vlade moraju da se obavežu na finansiranje.

U 2014. nakon poziva na tematskoj konferenciji da finansijski učestvuju u globalnom partnerstvu za obrazovanje (GPE) donatori su obećali ukupno 3,5 milijardi USA \$ za period između 2015. i 2018. godine.

Međutim i zemlje u razvoju moraju da povećaju svoja izdvajanja za finansiranje obrazovanja. Takvim kombinovanim pristupom finansiranja obrazovanja, 171 miliona ljudi moglo biti „izvučeno“ iz siromaštva.

Kampanja poziva i nastavničke organizacije da se uključe u kampanju, da učestvuju u promociji i širenju informacija o kampanju i traže od svojih vlada da realizuju preuzete obaveze prema Globalnom partnerstvu za obrazovanje.

У СУСРЕТ 12. ЈУНУ - СВЕТСКОМ ДАНУ БОРБЕ ПРОТИВ ДЕЧИЈЕГ РАДА

„НЕ дечијем раду – ДА квалитетном образовању!“

(Наставак са стр. 1)

Нетом завршена Глобална недеља акције (24. април – 2. мај) има свој природан наставак у активностима готово истих социјалних партнера у мају који ће кулминирати 12. јуна на Светски дан борбе против дечијег рада. Овај пут, под мотом „НЕ дечијем раду – ДА квалитетном образовању!“ Синдикати просветних радника, предвођени Интернационалом образовања (EI), Уједињене нације, а нарочито специјализоване агенције УН задужене за образовање, Међународна организација рада (ILO) и њена специјализована агенција ILO-IPEC, бројне светске владе, владине и невладине организације које се баве образовањем, радом, социјалом,... у сусрет Светском дану борбе против дечијег рада спроводе бројне акције, а у овој години сви учесници Глобалне кампање посебно ће се фокусирати на значај квалитетног образовања, као кључни корак у борби против дечијег рада. Право је време да се то (у) чини, јер је ова, 2015. година референтна година у којој ће међународна заједница разматрати разлоге због чега није успела да постигне Миленијумске развојне циљеве у образовању и да постави нове циљеве и нове стратегије, како би се оно договорено у Дакару и Њујорку 2000-те године остварило, ако не већ сада, а оно у следећем петнаестогодишњем циклусу (до 2030. године).

Елем, најновије недавно објављене глобалне процене показују да је још увек око 120 милиона деце старосне доби између 5 и 14 година укључено у дечији рад (не мисли се на онај афирмативни рад у сопственом домаћинству и помоћ родитељима, већ на онај у коме су деца експлоатисана од других лица, радећи у кући, пољу, али и на грађевинама, рудницима, у каменоломима, укључујући и оне најгоре облике – трафикинг, проституцију и ропски рад). У овој цифри подједнако су заступљени и дечаци и девојчице, а ова забрињавајућа бројка тешко се смањује, јер је дечији рад уобичајен у сиромашним друштвима и заједницама и у недостатку пристojног рада за одрасле приход који ови малишани остваре је понекад једини приход њихових породица. Ову децу не обухвата ни програм социјалне заштите, а ни образовни систем њихове матичне земље. Стога су активности цивилног сектора и помесних влада фокусиране на већи обухват ове деце образовним системом, бар до законског минимума старости за заснивање радног односа. Јасно је да је то могуће учинити само у садејству више ресорних министарстава (образовања, рада, пољопривреде, грађевине, социјалне заштите, здравства), а првенствено да се деца врате у школске клупе, а обезбеди радно место за одрасле у породици. Стога је и акција „Повратак у школске клупе“ незамењив алат за смањење дечијег рада.

На овогодишњи Светски дан борбе против дечијег рада позивамо доносиоце одлука да:

- обезбеде бесплатно обавезно и квалитетно образовање за сву децу, барем до минималног, законом прописаног узраста за запошљавање и да се укључе у акције којима се елиминише дечији рад у њиховој зони надлежности
- учине напоре како би се донеле национал-

не политике и стратегије о дечијем раду, а уколико су оне већ донете да се осигура њихово спровођење и да у том послу остану доследни и ефикаснији

- заступају стратегије и акционе планове који ће обезбедити приступ све деце квалитетном образовању, али и обезбедити већа средства за сво образовање са посебним нагласком на школовање стручних наставника и њихово стручно усавршавање.

Како ће у наредним данима и недељама бити више говора о детаљима ове акције и свим ре-

„Светски дан борбе против дечијег рада је прилика да и ви подигнете свој глас против дечијег рада и да и лично помогнете остваривању циља да сва деца имају право на квалитетно образовање! Укључите се!“ рекао је Хаџи Здравко М. Ковач, генерални секретар НСППВ.

Између 2000. и 2012. године, број деце у дечијем раду је мањи за трећину. Ипак, још увек у дечијем раду ангажовано је 168 милиона деце, од којих се 85 милиона бави за њих опасним радом. Иако је постигнут значајан напредак, много тога остаје да се уради да би се искоренио тај проблем. На Светски дан борбе против дечијег рада сваке године, глобални, национални и локални партнери покрета против дечијег рада у свету заједно траже крај дечијем раду и остваривању права детета на учење, игру и раст у здравом и безбедном окружењу.

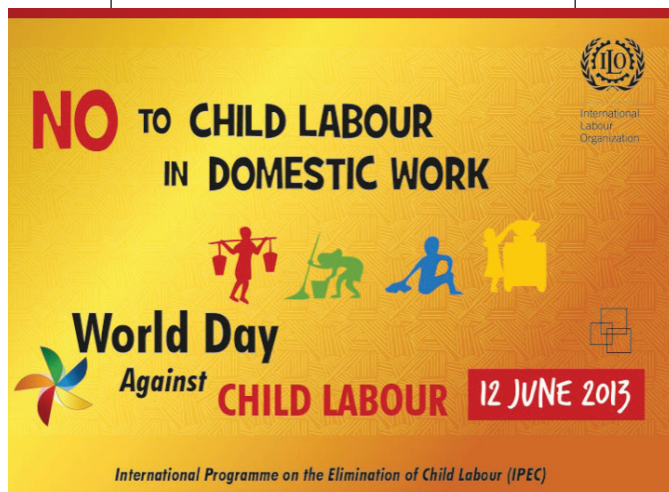
За више од деценије, Светска организација извиђачког покрета (VOSM) и Међународни програм за елиминацију дечијег рада (IPEC) Међународне организације рада (ILO, код нас МОР, прим.прев.) су сарађивали да би се подигла свест о питањима социјалне правде и људских права, укључујући, посебно питање елиминације дечијег рада. VOSM и ILO-IPEC поново позивају националне организације извиђача (NSO) и ILO националне канцеларије да удруже снаге у активностима и догађајима планираним на и око Светског дана против дечијег рада, 12. јуна.

Фокус Светског дана ове године је на бесплатном, обавезном квалитетном образовању као средству које највише помаже у борби против дечијег рада. образовање има чак и већи утицај када се комбинује са правима којима се промовишу бољи услови за живот, социјална заштита и спровођење закона.

VOSM, као организација најширих слојева образовног омладинског покрета који се састоји од преко 40 милиона чланова у 161 NSO у 223 земаље и територије широм света, има капацитет да направи разлику у животима ове деце. Кампањама против дечијег рада и покушајима да допре до деце у дечијем раду или у ризику од дечијег рада, извиђачи широм света помажу да дође до промена у статусу ове деце у својим заједницама и шире.

У оквиру својих иницијатива, VOSM продужиле своје извиђачке Keeping Safe From Harm политике, обуке, процедуре и добре праксе широм покрета, а посебно за угрожену децу која се баве Scout програмима. VOSM ће искористити ширење World Scout програма, посебно његове најважније иницијативе, гласници мира, а Scouts of the World награде, за проширење капацитета извиђача треба да допру до деце у тешким околностима кроз регионалне, националне и локалне пројекте широм света.

Свако од нас може да предузме мере да помогне да дође крај дечијем раду и да помогне да свако дете може да похађа школу и добије квалитетно образовање. „Хајде, да сви заједно радимо, да кажемо „НЕ дечијем раду, ДА квалитетном образовању“ да се створи бољи свет за нашу децу и генерације које долазе“ поручили су Korin Vargha, шефица Међународног програма за елиминацију дечијег рада и Skot O Teare, генерални секретар Светске организације извиђачког покрета.

левантним параметрима и показатељима досад учињеног на елиминацији дечијег рада, позивамо све колеге и доносиоце одлука да се придруже борби против дечијег рада у оном делу у коме највише могу да допринесу, као што уосталом то чини и наш синдикат и то сад више од пуну деценију (подсећамо да смо се још 2004. активно укључили у овај посао и да у њему истрајавамо све до данас, иако не nailазимо на подршку, ни на локалном, ни на националном нивоу).

ŠTRAJK JE NEKOME RAT, A NEKOME BRAT

Ovu zimu smo nekako pregurali. Ako ovako nastavimo, bojim se dugog ledenog doba u sistemu obrazovanja

Piše: Anela Miletić*

Učenik ima sve nedovoljne ocene i veliki broj izostanaka, roditelji pozvani u školu. Majka kaže: „Znam da je to loše, znam da neće završiti razred, ali pustite ga još malo, da prezimi!”

E tako, kao i taj naš učenik, prezimimo mi prosvetni radnici, ministar, sindikati, učenici, roditelji... I bi štrajk! Mi nastavnici umorili smo se od prethodnih štrajkova koji se uvek završavaju na isti način. Intimno, svako od nas je želio da se i ovaj što pre završi. Ne možeš da čutiš, a ne možeš više ni da štrajkuješ. Skupo! Država nas je dovela na ivicu egzistencije. Reforma školstva se u svakoj vlasti završavala, uglavnom, ugradnjom PVC prozora, krečenjem i zamenom dotrajalih tabli. Školstvo je bilo i ostalo segment društva pogodan za štednju. Ako nema krede i sundera, to manje bude oči nego kad nedostaju zavoji i citostatici. Loš udžbenik donosi manje negativnih poena nego rupa na magistralnom putu. Prosečna varošica u Srbiji će preživeti mnogo lakše bez kvalifikovanog nastavnika matematike nego bez pedijatra.

Sindikati, sa istim vođama dugi niz godina (čast izuzecima), ovajčili su se za članstvo, učestvuju u daljem degradiranju prosvete, prihvatajući nametnutu retoriku, da bi nama, njihovom slepom članstvu, izdejstvovali nešto što se povremeno naziva pomoć (koja se u svakoj normalnoj državi daje socijalno ugroženima, bolesnima, invalidima...), a nekada nagrada (pitam za šta nas država nagrađuje, da li za poslušnost, ćutanje ili odustajanje).

Roditelji vrte glavom. Neće više da slušaju o nezadovoljnim nastavnicima. Važna je forma. Ne interesuje ih ko, šta i kako radi, samo žele da su deca u školi.

Deca uglavnom nezainterosovana. Većina (opet čast izuzecima) žali za časovima od pola sata, jer navikli su se na instant verzije. Postali su zavisnici od mobilnih telefona, interneta i kratkih besmislenih poruka u kojima koriste krajnje oskudan fond reči. Sve bi skraćeno, upakovano i ako može bez nekog velikog zalaganja i intelektualnog napora.

Ipak ne možemo i ne smemo da se predamo! S praznim novčanikom u džepu moraćemo u boj protiv rijaliti bljuvotina, starleta sa silikonskim atributima, instant tajkuna, političara estradnog tipa... Ali, najviše protiv sablasne tišine u društvu. Kao da su svi zaboravili da mi obrazujemo i vaspitavamo njihovu decu. Bez nastavnika spremnog za rad i izazove u ovakvom vremenu nema ni kvalitetnog obrazovanja za budućnost. Pravi efekti ove državne bahatosti videće se tek za dvadesetak godina. Krajnje je vreme da se uspavani intelektualci trgnu, da podignu glas, ne bi li se situacija u obrazovanju promenila. Napravimo novi sistem vrednosti, vratimo autoritet i dostojanstvo učitelju i vrednujmo prave diplome stečene znanjem. Tek tada možemo da se nadamo da će u ovoj zemlji biti bolje. Ovu zimu smo nekako pregurali. Ako ovako nastavimo, bojim se dugog ledenog doba u sistemu obrazovanja, a onda i u čitavom društvu.

*TŠ „Radoje Ljubičić”, Užice

SVEGENERACIJSKA SRPSKA DILEMA: OSTATI ILI ODUSTATI

Piše: Jovana Trbojević*

Bajaga je još 2001. godine prilagodio i prepevao pesmu „Da li da odem ili ne“ („Should I Stay Or Should I Go“ grupe The Clash), nesvestan da će zapravo ova pesma postati prečutna himna mlađim generacijama koje su danas suočene s odlukom o svojoj budućnosti i postojanju ili nepostojanju u svojoj matičnoj državi. Neminovno je da se društveni sistem menja sa vremenom i da se s njim menjaju i ljudi, način razmišljanja, ali i mogućnosti za život. Ono što je danas aktuelno jeste zapravo nepostojanje mogućnosti koje su nekad postojale, a koje su posledica teške ekonomije i društvenog uređenja. I tako se mladi, a zapravo ne samo mladi, pitaju svaki dan Da li da odem ili ne? Da li da svoju sreću potražim izvan granica onoga što znam ili da se prilagodim postojećoj situaciji?

Zapravo, iz psihološkog aspekta, ovdje je na delu Pijaževa teorija da je osnovna funkcija našeg razvoja da se adaptiramo i da se ta funkcija ne menja sa uzrastom, što će reći da je to nešto čemu stalno težimo, što je po njemu ujedno i odlika inteligencije. Ova naša adaptacija se sastoji od dva mehanizma, od asimilacije i akomodacije. Asimilacija bi značila da menjamo okolinu kako bi se uklopila u naše postojeće okvire i npr. stavove i vrednosti, u neka naša načela i razmišljanja. Sa druge strane, akomodacija bi značila da se mi prilagodavamo sredini.

S obzirom da je čovek socijalno biće, pre svega, neminovno je da veliki deo svoga vremena provodi

u saradnji ili konfliktu sa drugima. Bilo da je na poslu, fakultetu ili kod kuće, čovek gleda kako da pristupi situaciji u kojoj se našao. Koristi asimilaciju i akomodaciju kako bi izašao iz „arene“ kao pobednik, ako ne u očima drugih, onda u svojim očima. Ako koristimo akomodaciju to bi značilo da smo mi osobe koje su sklone kompromisima u većoj meri, jer nam menjanje sebe ne predstavlja veliki problem. Međutim, to ne znači da smo napravljeni od plastelina i da nas svako oblikuje po svojoj meri, već jednostavno uspevamo da pronademo rupe u zahtevima koje nam svet postavlja (a koje zapravo i mi sami sebi postavljamo) kako bi se prilagodili bez odricanja sebe samih.

Ovo je ideal kojem se teži: biti u mogućnosti da se postigne kompromis koji će biti zadovoljavajući za obe strane. Vođeni ovim mehanizmom prilagođavanja na ovaj način, težimo odluci da ostanemo tu gde jesmo u cilju menjanja nekih svojih početnih premisa o tome kako funkcioniše društvo, kako bismo se prilagodili i našli tlo na svojoj već postojećoj teritoriji.

Sa druge strane, ako smo uvereni da je naš način najbolji ili da je naše shvatanje ispravno, težimo asimilaciji, pokušavamo da menjamo okolinu, a kad to ne uspe dolazi do razočarenja i do odluke da se ode. Mnogi su, vođeni asimilacijom, pokretali revolucije (neke uspešne, neke ne baš), upravo zarad promene sistema. Potraga za sredinom koja će se uklopiti s nama, a ne mi s njom, može biti duga i često jalova, ali nekad i plodonosna. Pitanje je koliko ste spremni

da tragate za nečim što možda i ne postoji?

Kada je u pitanju nezadovoljstvo sistemom, upravo imate ove dve opcije: menjanje sebe ili sistema. Ako je u pitanju posao, ukoliko vam se ne sviđa kako je organizovan kolektiv, vrednosti i principi koji su zastupljeni, imate mogućnost ili da modifikujete svoje shvatanje ili da promenite posao. Svi smo svesni da promena posla u ovim životnim uslovima nije tako jednostavno rešenje, ali iako se čini manje verovatnim izborom, ta opcija i dalje postoji. U suprotnom, ostaje vam da se prilagodite postojećem sistemu.

Herman Hese je rekao: „Juče sam bio pametan stoga sam želeo da menjam svet. Danas sam mudar stoga menjam sebe“ i objasnio upravo akomodaciju i asimilaciju. Ponudio je da jedno omogućava drugome da postoji u zavisnosti od životne faze u kojoj se nalazimo. Promena sebe ne mora automatski da ima negativnu konotaciju. Ako nam sistem ne odgovara, ali nismo u mogućnosti da ga menjamo, promena sebe može biti u smeru jačanja tolerancije na frustraciju, promenu prioriteta i shvatanja samog sistema (posla, fakulteta) kao sredstava da se dođe do drugog cilja. Postavite sebi pitanje, šta ja u stvarni želim? Promenu mesta življenja ili promenu stila života? Jedno se postiže odlaskom, drugo može da se postigne i ostanom i odlaskom, ali uz neminovnu adaptaciju.

Koristili vi asimilaciju ili akomodaciju, odlučili da ostanete ili odete, suština je u vama, u vašoj odluci i izboru koji činite. A ni jedan izbor ne može biti pogrešan jer iz svakog koraka, levog ili desnog, stižete veću sliku – učite kako da igrate.

*psihološki savetnik

NADOKNADA ČASOVA KAO NEMOGUĆA MISIJA

Piše: Živko Risić*

Štrajk prosvetnih radnika konačno je završen. Iz Ministarstva prosvete kažu da će se direktori škola morati da sačine planove rada kojim treba nadoknaditi izgubljeni. Ako do toga dođe, to će narušiti normalan rad do kraja školske godine, šta će se dobiti ovakvim nadoknađivanjem? Sigurno je da će taj rad na nadoknađivanju opteretiti i nastavnike i učenike. Kako nadoknaditi trećinu ukupnog broja izgubljenih časova? U tako zgnusnom rasporedu časova ne može se voditi računa o radnoj sposobnosti učenika, ni u toku dana, ni u toku sedmice, nastupiće zamor učenika, pa i nastavnika. Izostaće individualni rad s učenicima.

Primenjivače se samo verbalni metod rada. Sigurno je da će u nastavi izostati didaktički principi – vaspitna usmerenost nastave, svesna aktivnost učenika, očiglednost, odmerenost nastavnog rada, sistematičnost u nastavnim radu... A da li bi ovakva trebalo da bude nastava 21. veka? Da li su sve ovo znali učesnici štrajka? Zašto prosvetni radnici pre nego što su otpočeli štrajk nisu razmislili o njegovim posledicama, već se sada razmišlja o tome? Nije teško zaključiti. Zašto je deo prosvetnih radnika dozvolio da se ponove greške iz prethodnih štrajkova? Tako nešto nije poznato školskoj praksi, pa bi bilo bolje da se do kraja godine radi po planovima koji su doneti na početku školske godine.

*penzionisani nastavnik, Donja Badanja, Loznica

СТУДЕНТИ ИСТЕРАЛИ СВОЈЕ: ОСТАЈЕ 48 БОДОВА (ЗА БУЏЕТ) И АПСОЛВЕНТСКИ СТАЖ

Министар просвете Срђан Вербић у уторак 5. маја се састао са академцима из највеће студентске организације СКОНУС и постигао сагласност у вези са свим захтевима студената. Тако ће граница за упис на буџет остати 48 бодова и ове године, а право на апсолвентски стаж имаће сви који су факултет уписали од 2006. до 2012. године. Подсећања ради, СКОНУС је на челу са новим председником Миланом Петковићем недавно покренуо кампању "Потпиши за 10", са 10 студентских захтева, како би се горући проблеми у високом школству решили пре лета и тако спречиле евентуалне побуне студената на јесен. Министар Вербић одмах је реаговао и позвао студенте на разговор. - Захвални смо министру и његовим помоћницима на конструктивном разговору. Осим бодова потребних за буџет и апсолвентског стажа, постигли смо и договор у вези са бројем испитних рокова. Министарство је на основу нашег захтева предложило измене Закона којим ће факултетима бити омогућено да сами одреде број испитних рокова, што даје могућност да студенти имају више испитних рокова него сада. Ове измене у четвртак ће бити прослеђене Националном савету за високо образовање на сагласност, а потом Влади и Скупштини на хитно усвајање. До јуна би и то требало да буде решено" - каже Петковић.

Састанку су осим министра Вербића и председника СКОНУС-а Петковића, присуствовали и државни секретар проф. др Зорана Лужанин, помоћни министра др Милована Шувакова, као и Небојша Алексић, потпредседник СКОНУС-а, Миливоје Ђорић, председник Студентског парламента Универзитета у Београду, Милан Савић, члан Националног савета за високо образовање из реда студената и представник Универзитета у Приштини са привременим седиштем у Косовској Митровици, Недељко Мишић, председник Студентског парламента Универзитета у Крагујевцу и заменик председника СКОНУС-а, и Игор Граић, председник Студентског парламента Универзитета у Новом Саду.

СУБОТИЦА: ПРИ КРАЈУ ИЗРАДА ПРАВИЛНИКА О ТРОШКОВИМА ПРЕВОЗА

*„Увек је право време да се уради оно што је исправно.“
(Маријин Љујер Кини)*

Након пет година мучне борбе за праведан Правилник о путним трошковима запослених у суботичким кућама знања, представници Градског одбора НСПРВ у Суботици, уз несребичну и стручну помоћ Томислава Дрвара, правног сарадника НСПРВ и Хаџи Здравка М. Ковача генералног секретара НСПРВ, успели су са садашњим представницима градске власти да успоставе квалитетну комуникацију и доведу до самог краја израду новог Предлога правилника о путним трошковима.

Остао је споран још један члан Предлога правилника (чл. 6, прим, уредника), везан за новчану надокнаду за запослене који раде у сеоским школама, а користе и градски превоз до аутобуске станице. Очекујемо да ће се наћи решење и за спорни члан Предлога правилника, те да ће се након тога, наредних дана приступити, његовом потписивању.

Захваљујући првенствено НСПРВ који је покренуо иницијативу пред Уставним судом о оцени уставности и законитости претходног Споразума о накнади трошкова превоза, сада се свим запосленима у основном и средњим школама на територији Града Суботице, исплаћује пун износ путних трошкови по закону. Такође, сви који су добијали умањен износ за 25% од висине цене месечне карте, биће обештећени у наредних годину дана. Новчана надокнада оштећенима почеће се исплаћивати од августа месеца, 2015. у истим месечним ратама.

Јелена Зејак, председница Скупштинине НСПРВ

У ТОМ ГРМУ ЛЕЖИ ЗЕЦ: ТРЖИШТЕ УЏБЕНИКА "ТЕШКО" 100 МИЛОНА ЕВРА

Министар просвете Срђан Вербић изјавио је у среду 13. маја да је Закон о уџбеницима повучен из скупштинске процедуре јер је постојала опасност да неки чланови закона буду произвољно тумачени чиме би била угрожена његова имплементација. "Ми смо схватили да у овом тренутку постоји опасност да неки чланови Закона о уџбеницима произвољно тумаче и да имплементација буде угрожена. Ми нисмо сигурни да можемо у овом тренутку да сагледамо ефекте свих ових амандмана који постоје и онога што стоји у закону. Не желимо да ризикујемо са тим. Одлучили смо се за непријатнију варијанту повлачења закона. Желимо да будемо сигурни да оно што стоји у закону буде и имплементирано", рекао је Вербић новинарима у Министарству просвете.

Он је рекао да ако постоји "муштра како треба да се прави закон, онда је то поштовано у прављењу Закона о уџбеницима". Вербић је казао да су биле укључене све заинтересоване стране и да је спроведена јавна расправа, као и да су добијена јако позитивна мишљења са разних страна, па и од Европске комисије.

Иако нико од званичника није желео директно да изговори реченицу да су приватни издавачи уџбеника (а међу њима најмоћнији издавач „Клет“) приморали министра просвете да повуче

из скупштинске процедуре предлог новог закона о уџбеницима, више је него јасно да се распламсао раг за тржиште које годишње доноси од 80 до 150 милиона евра. Ово што се догодило прекјуче у скупштини сада је у тешку ситуацију ставило 850.000 ученика и милион и по родитеља, који са правом већ годинама очекују да се уведе ред у област школства, које је синоним за мито и корупцију.

Министар Вербић, који после пребијања свог помоћника за високо образовање Милована Шувакова каже да не страхује за себе, већ за своје сараднике, и јуче је новинарима поновио да је предлог закона повучен због „огромних притисака“ које трпи ово министарство. Тачније, због лобиста, како је појаснио у парламенту. "Нећемо подлећи притисцима, не одустајемо од овог закона и закон ће бити усвојен до 1. Септембра" – рекао је Вербић новинарима.

Он, међутим, није желео никога да именује када је говорио о притисцима, нити је желео да прокоментарише сумње у то да су приватни издавачи лобирали међу посланицима не би ли се прихватили амандмани који би суштински изменили закон, који у том случају не би могао да буде применљив у пракси. "Повукли смо закон како бисмо боље и јасније прецизирали неке одредбе и избегли нејасноће и различита тумачења. Схватили смо да постоји опасност да се неки чланови закона произвољно тумаче и да спровођење закона буде угрожено", рекао је Вербић.

СРБИЈА НЕ УЧЕСТВУЈЕ У PISA 2015, НАЦИОНАЛНО ТЕСТИРАЊЕ ОДЛОЖЕНО ЗА ДОГОДИНЕ!

Министарство просвете одустало је од намере да ове године спроведе национално тестирање по узору на PISA студију, потврдила је Зорана Лужанин, државна секретарка у Министарству просвете и науке. Један од главних разлога су скупи PISA задаци, за које у овом тренутку држава нема новца. Подсетимо, Србија не учествује у овогодишњем циклусу PISA 2015, што је последица пропуста претходне просветне администрације, односно кашњења са потписивањем уговора са OECD-ом (који реализује истраживање) и припремним активностима за његово спровођење. Министарство је, ипак, пре извесног времена у преговорима са OECD-ом добило "зелено светло" да организује национално тестирање на коме ће наши ђаци решавати PISA задатке, као неку врсту компензације за изостанак из "оригиналног" истраживања. То би, како је речено, била прилика да добијемо поуздане податке о стању домаћег образовног система, засноване на сличним параметрима као PISA.

Из Министарства просвете сада поручују да ће национално тестирање бити одложено за идућу годину. Зорана Лужанин напомиње да је одлагање делом последица и петомесечног штрајка просветних радника, због чега је "процењено да школама и ученицима не треба наметати додатне обавезе".

ZARADE 2,6 Odsto manje

• Plate na jugu Srbije za 10.000 manje od plata u Beogradu • Najdrastičnija razlika u primanjima zaposlenih je u Medveđi, gde je prosek plate u martu bio 20.982 dinara i Surčinu, gde je zarada bila tri puta viša – 66.303 dinara

Prosečna zarada isplaćena u martu 2015. godine iznosila je 59.141 dinara. U odnosu na prosečnu zaradu isplaćenu u februaru 2015. godini, nominalno je veća za 0,3% i realno je manja za 0,4%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto, prim.aut.) isplaćena u martu 2015. godine iznosila je 43.121 dinara. U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u februaru 2015. godine, nominalno je veća za 0,9% i realno je veća za 0,2%.

Prosečna zarada na jugu Srbije manja je za oko 10.000 dinara u odnosu na prosečnu platu u Beogradu ili Vojvodini, pokazuju podaci Republičkog zavoda za statistiku. Prema tim podacima, zaposleni u Beogradu i Vojvodini u martu su zaradili u proseku 48.567 dinara, a zaposleni južno od Save i Dunava 35.797 dinara.

Sa područja Jablaničkog, Nišavskog, Pirotskog, Pčinjskog i Topličkog okruga platu veću od republičkog proseka imali su u martu jedino stanovnici niške Gradske opštine Crveni krst i to

	Prosečne zarade din.		Neto zarade din.	
	III 2015	III 2015 II 2015	III 2015	III 2015 II 2015
Republika Srbija	59141	100,3	43121	100,9
Srbija - Sever	66483	102,0	48567	102,7
Beogradski region	74571	104,3	54547	105,1
Region Vojvodine	57568	98,9	41975	99,5
Srbija – Jug	49267	97,3	35797	97,7
Region Šumadije i Zapadne Srbije	49066	98,5	35713	98,8
Region Južne i Istočne Srbije	49505	95,9	35897	96,4
Region Kosovo i Metohija	-	-	-	-

47.323 dinara. Prosečna plata u Nišu u martu je iznosila 36.566 dinara, u Pirotu 34.822 dinara, u Vranju 31.691 dinar, a u Leskovcu 34.313 dinara.

Na samom dnu lestvice primanja na jugu Srbije, ali i u čitavoj zemlji nalazi se opština Bela Palanka sa prosečnim platama od 26.686 dinara, za njom sledi Bujanovac sa prosekom od 27.226 dinara i Trgoviste sa 27.227 dinara.

Najveće prosečne zarade u martu u Srbiji isplaćene su zaposlenima u

Surčinu 67.028, Novom Beogradu 66.303, Kostolcu 64.383 dinara.

Najniže zarade imali su stanovnici Golupca 25.204, Medveđe 20.982 dinara i Malog Crniča 25.998.

Prosečna neto zarada u Čačku u martu iznosila je 36.817 dinar, što je pad u odnosu na februarsku zaradu koja je iznosila 38.631 dinara. U Moravičkom okrugu najniže zarade i u martu imali su stanovnici Ivanjice koji su u proseku primili po 29.488

dinar, što je blagi rast u odnosu na februarsku zaradu koja je u ovoj opštini iznosila 27.931 dinara. Milanovčani su u martu prosečno imali po 36.196 dinara, dok su najveće zarade u okrugu isplaćene u Lučanima, gde je prosečna martovska plata iznosila 42.732 dinara. Od okolnih gradova, u Užicu je prosečna martovska zarada iznosila 40.220 dinara, Sevojnu 42.199, Arilju 28.061, Kraljevu 33.705 dinara, Kragujevcu 40.146, Požegi 31.779, Koprivnici 46.154 dinara.

Period mart 2015/ mart 2014.

Prosečna zarada isplaćena u martu 2015. godine nominalno je manja za 1,1% i realno je manja za 2,9% od prosečne zarade isplaćene u martu 2014. godine.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u martu 2015. godine nominalno je manja za 0,8% i realno je manja za 2,6% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u martu 2014. godine.

PLATE U REGIONU: SLOVENC I SRBI POSLEDNJI

Na prostoru nekadašnje Jugoslavije, u januaru su najveće prosečnu neto platu od 1.002,85 evra imali zaposleni u Republici Sloveniji, a najmanju u Srbiji - 326,42 evra. Posle Slovenaca, koji su jedini sa prosečnom platom zaposlenih koja je prešla 1.000 evra, na listi su zaposleni u Hrvatskoj sa prosečnom isplaćenom platom od 5.656 kuna (742,46 evra). U Crnoj Gori je 482 evra, u Bosni i Hercegovini 828 KM (423,35 evra), u Makedoniji 22.407 denara (357,82 evra), a najmanja je u Srbiji 39.285 dinara (326,42 evra).

Svi podaci odnose se na prosečne neto plate isplaćene u januaru 2015, osim za Makedoniju gde se radi o prosečnoj plati za decembar 2014. godine. Za Makedoniju još nema podataka o platama za 2015. Interesantno je da, iako najveća na prostoru bivše Jugoslavije, prosečna neto plata u Republici Sloveniji od 1.002,85 evra isplaćena u januaru 2015. nominalno je bila manja 1,6 odsto, a realno 0,3 odsto u odnosu na decembar 2014. Istovremeno, prosečna plata u Sloveniji u januaru ove godine u odnosu na isti mesec prošle bila je nominalno manja 0,3 odsto, a realno veća 0,2 odsto. Prosečna mesečna isplaćena

neto plata po zaposlenom u Republici Hrvatskoj za januar 2015. iznosila je 5.656 kuna (742,46 evra) što je za 103 kune više nego isti mesec godinu ranije. Prosečna plata zaposlenih u Republici Hrvatskoj u januaru 2014. iznosila je 5.553 kune. Prosečna zarada bez poreza i doprinosa (neto) u Crnoj Gori iznosila je 482 evra. U odnosu na decembar 2014. prosečna (neto) zarada u januaru 2015. zabeležila je pad od 0,4 odsto.

Prosečna (neto) zarada u januaru 2015. u odnosu na isti mesec prethodne godine porasla je 0,8 odsto u Crnoj Gori, dok je u odnosu na prosečnu (neto) zaradu u 2014. zabeležila rast od jedan odsto. Nominalni pad od 1,9 odsto u odnosu na decembar 2014. doživela je i prosečna mesečna isplaćena neto plata po zaposlenom u BiH za januar 2015. Iznosila je 828 KM (423,35 evra). Prosečna mesečna isplaćena neto plata za januar 2015. u odnosu na isti mesec prošle godine u BiH je nominalno bila niža 1,2 odsto.

Kada je u pitanju Makedonija, poslednja registrovana neto plata za decembar 2014. godine iznosila je 22.407 denara (357,82 evra). Bila je veća u odnosu na onu mesec ranije za 919 denara. Proseč-

na zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u januaru 2015. godine u Srbiji je iznosila 39.285 dinara (326,42 evra). U poređenju sa prosečnom zaradom bez poreza i doprinosa isplaćenom u decembru 2014. godine, nominalno je manja 21,4 odsto i realno je manja 21,2 odsto. Istovremeno prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u januaru 2015. u Srbiji je nominalno je bila veća 3,5 odsto a realno 3,4 odsto u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u januaru 2014.

Period januar–mart 2015/ januar–mart 2014.

Prosečna zarada isplaćena u periodu januar–mart 2015. godine, u poređenju sa prosečnom zaradom isplaćenom u periodu januar–mart 2014. godine, nominalno je manja za 0,4%, a realno je manja za 1,3%.

Prosečna zarada bez poreza i doprinosa isplaćena u periodu januar–mart 2015. godine, nominalno je manja za 0,3 i realno je manja za 1,2% u odnosu na prosečnu zaradu bez poreza i doprinosa isplaćenu u periodu januar–mart 2014. godine.

SCILE I HARIBDE SRPSKE INFLACIJE I DEFLACIJE

• Inflacija u martu 0,7 odsto, u aprilu 0,5 odsto • Inflacija u poslednjih 15 meseci šest puta ispod nule

Indeksi potrošačkih cena definišu se kao mera prosečne promene maloprodajnih cena robe i usluga koje se koriste za ličnu potrošnju. Od januara 2011. godine Republički zavod za statistiku je prestao sa objavljivanjem indeksa cena na malo i indeksa troškova života. Od 2007. godine Republički zavod za statistiku objavljuje indeks potrošačkih cena, koji se od 2009. godine koristi kao mera inflacije.

Elem, inflacija je u martu ove godine iznosila 0,7 odsto, jer su za toliko u proseku porasle potrošačke cene proizvoda i usluga u odnosu na prethodni mesec, dok su u poređenju sa istim mesecom prošle godine veće za 1,9 odsto, saopštio je Republički zavod za statistiku (RZZS). Cene robe i usluga u martu ove godine povećane su za 1,4 odsto u odnosu na decembar 2014. godine. Mesec dana kasnije, cene ovih proizvoda i usluga u aprilu 2015. godine, u odnosu na mart 2015. godine, u proseku su povećane za 0,5%. Potrošačke cene u aprilu 2015. godine, u poređenju sa istim mesecom prethodne godine, povećane su za 1,8%, a u odnosu na decembar 2014. godine za 1,9%.

Posmatrano po glavnim grupama proizvoda i usluga klasifikovanih prema nameni potrošnje, u aprilu 2015. godine, u odnosu na prethodni mesec, rast cena je zabeležen u grupama Alkoholna pića i duvan (2,5%), Rekreacija i

kultura (1,1%), Hrana i bezalkoholna pića (0,7%), Nameštaj, pokućstvo i tekuće održavanje stana (0,5%), Komunikacije (0,4%) i u grupama Zdravstvo i Odeća i obuća (za po 0,1%). Cene ostalih proizvoda i usluga nisu se bitnije menjale.

Inflacija u poslednjih 15 meseci šest puta bila ispod nule, ali to ne pogoduje privredi i našem bržem izlasku iz recesije. Milojko Arsić, profesor beogradskog Ekonomskog fakulteta, kaže da je dobro kad imamo nisku inflaciju. Prošlogodišnji rast cena od samo 1,7 odsto, što je najmanje od kada se inflacija kod nas meri, slobodno je Srbiju na listi zemalja rangiranih po konkurentnosti i ekonomskim slobodama, kaže ovaj ekonomista. Ali, nije dobro kad je godišnja inflacija visoka i kad je nestabilna – jedne godine niska, a sledeće visoka. „Za privredu nije dobro ni kad je inflacija oko nule“ – kaže Arsić. „Zato takozvanoj nultoj inflaciji ne teže ni najrazvijenije zemlje, a pogotovu ne teže deflaciji, jer je ona posledica recesije i dodatno je pojačava. Deflacija je posledica niske tražnje, ali i dodatno podstiče njen pad. „Kad nema inflacije, ili kad je deflacija, novac više vredi, ljudi odlaze kupovinu, jer računaju da će sutra moći više da kupe „za iste pare“, a ne isplati im se ni da ga ulažu na štednju, jer su kamate niske“ – kaže ovaj ekonomista.

ДОБИЈАЊЕ ДОЗВОЛЕ ЗА РАД ВИСОКОШКОЛСКЕ УСТАНОВЕ

Уз захтев за добијање дозволе за рад високошколска установа за чије се оснивање не обезбеђују средства у буџету Републике Србије, мора да достави и банкарску гаранцију за настављање и завршетак студија у случају престанка рада установе у износу од 25% школарине за број студената за које се тражи дозвола за рад.

Из објашњења:

У спроведеном претходном поступку Уставни суд је утврдио да се оснивање школа и универзитета уређује законом, као и да Република Србија уређује систем у области високог образовања и да је законодавац, сагласно том уставном овлашћењу, Законом о високом образовању на системски начин уредио услове и начин обављања делатности високог образовања, финансије, као и друга питања за обављање ове делатности. Делатност високог образовања, сагласно Закону, обављају високошколске установе које могу основати Република, правно и физичко лице у складу са законом, а делатност високог образовања заснива се на јединству наставе и научноистраживачког рада, па равноправност високошколских установа, без обзира на облик својине, односно без обзира на то ко је оснивач, и на обезбеђивању квалитета и ефикасности студирања. Високошколска установа може почети са радом и обављати делатност по добијању дозволе за рад коју издаје надлежно министарство на захтев високошколске установе.

Имајући у виду наведено, прописивање у оспореној одредби члана 12. став 4. Закона додатног услова за високошколску установу за чије оснивање се не обезбеђују средства у буџету Републике Србије, да уз захтев за добијање дозволе за рад доставља и банкарску гаранцију за настављање и завршетак студија у случају престанка извођења студијског програма у износу од 25% школарине за број студената за које се тражи дозвола за рад, по оцени Суда, у границама је Уставом утврђеног овлашћења законодавца да прописује услове под којима високошколска установа може почети са радом. То значи да све високошколске установе, без обзира на оснивача, нису у истом правном положају у погледу прописаних услова за добијање дозволе за рад. Имајући у виду Уставом зајемчено право на образовање из члана 71. Устава и да се оснивање школа и универзитета уређује законом, Уставни суд је утврдио да је прописивање у оспореном члану 12. став 4. Закона услова за добијање дозволе за рад и достављање банкарске гаранције засновано на оцени законодавца о постојању потребе да се обезбеде финансијска средства која би била употребљена у случају престанка рада установе или престанка извођења одређеног студијског програма када настаје обавеза из члана 42. став 10. Закона да министар просвете и науке, на предлог Националног савета за високо образовање, донесе акт којим се обезбеђује завршетак студија студентима те високошколске установе.

По оцени Суда, следи да је тражена банкарска гаранција у ствари гаранција зајемченог права на образовање из члана 71. Устава. Прописивање да високошколске установе које се не финансирају из буџета Републике уз захтев за добијање дозволе за рад достављају и банкарску гаранцију, нема значење неједнаког третмана ових високошколских установа по основу облика својине, већ представља различите ситуације у којима се те високошколске установе у обављању делатности могу наћи.

Уставни суд није нашао основу за покретање поступка за оцену уставности одређе члана 12. став 4. Закона о изменама и допунама Закона о високом образовању, јер изнетим разлозима оспоравања није поткрепљена тврдња да има основу за покретање поступка за оцену уставности, те је, сагласно члану 53. став 2. Закона о Уставном суду, иницијативу одбацио као неприхватљиву. *(Решење Уставног суда, У-бр. 1519/10 од 18. октобра 2012)*

ПРАВА СИНДИКАТА ПОТПИСНИКА ПКУ И ПРАВА ПРАВА ОСТАЛИХ СИНДИКАТА

Питање: Да ли се колективним уговором могу предвидети већа права представника репрезентативних синдиката и/или представника синдиката потписника колективног уговора у односу на права представника осталих синдиката?

Одговор: Колективним уговором могу се предвидети већа права представника репрезентативних синдиката и/или представника синдиката потписника колективног уговора од права представника осталих синдиката код послодавца. То је било учињено у неким одредбама Општег колективног уговора („Службени гласник РС“, бр. 50/08, 104/08 и 8/09), који је престао да важи, као и у одредбама појединих посебних колективних уговора.

Међутим, незаконита је одредба колективног уговора којом се права која су законом призната свим синдикалним организацијама и њиховим представницима признају само репрезентативним синдикатима или синдикатима потписницима тог колективног уговора.

Такав је случај, на пример са појединим одредбама Посебног колективног уговора за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник Републике Србије“, број 21/15).

Примера ради, тај колективни уговор у члану 54. став 2. утврђује обавезу установе да представнику репрезентативног синдиката омогући да присуствује седницама органа управљања, иако Закон о основама система образовања и васпитања („Службени гласник РС“, бр. 72/09, 52/11 и 55/13)

то право признаје свим, а не само репрезентативним, синдикатима у установи (члан 57. став 3).

Ипак, не треба заборавити да нерепрезентативним синдикатима и њиховим представницима колективним уговором и не могу бити одузета права која су им законом призната. То значи да су такве одредбе колективних уговора без значаја и послодавац је дужан да их занемари и да примени законске одредбе.

ДИРЕКТОР НЕМА ПРАВО ДА ПРЕДСЕДНИКУ СИНДИКАТА УМАЊИ ПРОЦЕНАТ РАДНОГ ВРЕМЕНА

Питање: Да ли директор школе има право да председнику синдиката у школи умањи проценат радног времена због смањеног фонда часова предмета из којег тај запослени изводи наставу?

Одговор: Одговор је одричан.

Посебан колективни уговор за запослене у основним и средњим школама и домовима ученика („Службени гласник РС“, број 21/15) у члану 60. став 1. битно је појачао заштиту представника запослених у односу на заштиту коју пружају одредбе члана 188. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14). Према одредби тог општег акта, послодавац не може да откаже уговор о раду, нити на други начин да стави у неповољан положај (распоредивање на друге, мање плаћене послове, распоређивање у другу организациону целину, упућивање на рад у друго место рада, упућивање на рад код другог послодавца, проглашавање технолошким вишком) представника запослених (председника синдикалне организације, синдикалне подружнице, синдикалног повереника, чланове органа синдиката, председника окружног, градског, покрајинског и републичког одбора), за време обављања функције и по престанку функције, у складу са законом.

Из поменутих одредаба произлази недвосмислен закључак да представник запослених, уколико поступа у складу са законом, општим актом и уговором о раду, није заштићен само од отказивања уговора о раду, него и од свих других поступака којима се ставља у неповољан положај, поступака којим се његов положај погоршава. Да ли се положај представника запослених погоршава ако му се смањи проценат радног времена? О томе не може бити никаквог спора – запослени којем се смањује проценат радног времена долази због тога у неповољнији положај, у најмању руку због тога што ће примати мању зараду, односно плату. Следи коначан закључак да директор школе нема право да председнику синдиката у школи смањи проценат радног времена

ПОСЛОДАВАЦ БЕЗ ПИСМЕНОГ ПРИСТАНАКА НЕ СМЕ НИ УПЛАЋИВАТИ, А НИ ПРЕСТАТИ УПЛАЋИВАТИ ЧЛАНАРИНУ СИНДИКАТУ

Питање: Молимо вас за став о томе да ли послодавац који од плате запосленог одбија синдикалну чланарину на основу приступнице синдикату, која садржи изјаву да му се одбија синдикална чланарина, треба да поступи по накнадном захтеву запосленог да послодавац прекине са одбијањем чланарине, без одговарајућег акта о иступању из синдиката (иступница, потврда надлежног органа синдиката).

Наше питање је да ли се пристанак (изјава) запосленог у смислу члана 123. Закона о раду може посматрати независно од акта којим се утврђује правни основ потраживања према запосленом (чланство у синдикату, одлука о накнади штете послодавцу и слично), односно да ли се већ дат пристанак може опозвати накнадном изјавом.

Одговор: При давању одговора на ваше питање поћи ћемо најпре од одредаба члана 207. Закона о раду („Службени гласник РС“, бр. 24/05, 61/05, 54/09, 32/13 и 75/14).

Према ставу 1. тог члана, запослени постаје члан синдиката потписивањем приступнице – не помиње се плаћање чланарине као услов за чланство.

Према ставу 2. истог члана, да би постојала обавеза послодавца да одбија износе од зараде на име синдикалне чланарине, неопходан је пристанак запосленог за то, дат у писменој форми. Мишљења смо да запослени може одустати од пристанка на наплату синдикалне чланарине из своје зараде. Одустатак мора бити дат у писаној форми и производи дејство од дана предаје писане изјаве послодавцу.

Напомињемо да ако запослени поднесе писану изјаву о иступању из синдиката, то самим тим значи и престанак обавезе плаћања синдикалне чланарине. С друге стране, ако запослени поднесе само писану изјаву да не жели да му се синдикална чланарина наплаћује из зараде, то не мора значити и престанак чланства у синдикату – та последица ће зависити од општег акта синдиката. У овом случају синдикална организација може искључити запосленог из свог чланства. Али, то се послодавца не тиче – реч је о односу синдикалне организације и њеног члана. Послодавац без писаног пристанка запосленог не сме умањивати његову зараду ради плаћања синдикалне чланарине и чим запослени од пристанка одустане, он ће престати да од тог дана обрачунава и уплаћује чланарину на рачун синдиката из његове зараде.

ODBRANIO MASTER RAD U OSMOJ DECENIJI

Novosađanin Đorđe Žikić odbranio je master rad u 71. godini. Time je postao, kako kažu na Fakultetu za sport i turizam, verovatno najstariji masterand u zemlji, a moguće i na Balkanu. Žikić ističe da mu godine nisu bile prepreka za obrazovanje i usavršavanje. Ima tri ćerke i petoro unučadi, živi u gradu, a opslužuje i svoj salaš. "I pored toga sam našao dosta vremena da u ruku dam sve ispite. Studije sam završio sa prosečnom ocenom devet. Nije to rezultat neke neverovatne inteligencije, nego ja sport volim, za to živim. To je moja velika ljubav i san iz mladosti", kaže Žikić.

Kao nastavnik tehničkog obrazovanja u penziji, Žikić je 2008. godine upisao osnovne studije na studijskom programu Fizičko vaspitanje i sport, a 2011. godine i master studije. Za master rad koji je pre dva dana odbranio odabrao je temu „Maksimalna potrošnja kiseonika kao pokazatelj aktivnog životnog stila osoba treće životne dobi”.

Najstariji masterand je četvrt veka radio u osnovnoj školi u Bačkom Jarku kod Novog Sada. Kaže da je voleo taj posao i seća se gotovo svih uspeha koje su njegovi đaci ostvarivali na takmičenjima. Osim prosvete, njegova velika ljubav je i joga, kojom se bavi 53 godine. "Počeo sam kao samouk, a danas radim jednu od najtežih vežbi „škorpijon", kojom se savladava i poništava stres", objašnjava naš sagovornik. Đorđe Žikić se bavi i slikarstvom, i s ponosom kaže da je imao samostalnu izložbu. Njegove sve tri ćerke su takođe završile visoke škole, a kao i otac fizički su aktivne. A unuci, kako smo čuli, vole fudbalicu i gimnastiku.

INDEKS LJUDSKOG KAPITALA: SRBIJA NA 50. MESTU

Po Izveštaju o ljudskom kapitalu, Indeks ljudskog kapitala svrstao je Srbiju na 50. mesto među 124 zemlje. Izveštaj je sačinio Svetski ekonomski forum u Ženevi, a za određivanje Indeksa glavni parametri su obrazovanje i zapošljavanje. Prvih deset mesta, po Indeksu ljudskog kapitala, zauzimaju Finska, Norveška, Švajcarska, Kanada, Japan, Švedska, Danska, Holandija, Novi Zeland i Belgija. Od zemalja u okruženju najbolje rangirana je Slovenija (15), Hrvatska je na 36. mestu, dok je Makedonija na 55. Ovogodišnji izveštaj naglašava da je talent, a ne kapital, ključan faktor koji povezuje inovacije, konkurentnost i privredni rast u 21. veku.

Ističu se i nadolazeće demografske promene, kao i mogućnost njihove procene radi pravovremenog planiranja radne snage. Ekonomije koje imaju stariju populaciju suočavaju se s potrebom bolje integracije mladih, žena, migranata i starijih radnika u radnu snagu svoje zemlje, navedeno je u saopštenju. Indeks ljudskog kapitala sastoji se od dve horizontalne odrednice – Obrazovanje i Zapošljavanje. Na taj način Indeks ocenjuje uspeh pojedine zemlje u razvijanju veština i kompetencija ljudi kroz učenje, kao i upotrebu stečenih znanja kroz produktivno zapošljavanje.

Prva horizontalna tema –

Obrazovanje – sadrži nekoliko podtema koje se odnose na pristup obrazovanju, kvalitet obrazovanja, stečena znanja i učenje na radnom mestu. Druga horizontalna tema – Zapošljavanje – beleži nekoliko dimenzija aktivnosti radne snage, a to su učestvovanje u ekonomiji, veštine i ranjivost. Srbija je u grupi zemalja Evrope i Centralne Azije, koja je drugi region globalno po Indeksu, nakon Severne Amerike. Najbolje rangirane zemlje u grupi su Finska, Norveška i Švajcarska, dok su najlošije Albanija (66), Turska (68) i Moldavija (71).

AUSTRIJA: TRAŽE ŠEST NEDELJA GODIŠNJEG ODMORA

Socijaldemokratska stranka (SPOe) pokrenula je raspravu o produženju godišnjeg odmora za zaposlene u Austriji, a šef poslaničke grupe Andreas Šider zatražio je šest nedelja odmora za zaposlene, prenosi magazin "Trend". Šider je u izjavi tom austrijskom privrednom magazinu rekao da je ova promena potrebna kako bi se "rad fer raspodelio". Iz Privrednog saveza Narodne partije su reagovali odlučno protiv ovakve ideje. "Ne mogu da razumem, zašto su izvukli ove prašnjave recepte iz naftalina", rekao je generalni sekretar Privrednog saveza Peter Haubner.

Šestu nedelju odmora Šider je opisao "veoma važnom". On je objasnio da danas gotovo da nema zaposlenih koji rade u jednom preduzeću duže od 26 godina, čime im sledi šesta nedelja odmora. "Tu šestu nedelju treba da ima svako", poručio je Šider. Ovakav zahtev imao je inače i Sindikat pre dve godine. Šider je osim toga zatražio da se odustane od "rigidnih modela rada i krene u pravcu fleksibilnosti". Prema njegovim rečima, ljudima su "tu i tamo potrebni slobodni dani". Narodna partija je po svemu sudeći odbila ovakav zahtev. Generalni sekretar narodnjaka Gemot Blimel je rekao da će to uticati negativno na Beč kao mesto privredivanja. Takođe i privredno krilo narodnjaka nije pozitivno nastrojeno prema ovoj ideji. Oni su izjave šefa poslaničkog kluba SPOe nazvali populističkim zahtevima iz sedamdesetih godina, koji predstavljaju napad na austrijsku privredu sada kao i buduće generacije. "Sve dok nije u izgledu jasan privredni polet i dok se borimo sa rekordnom nezaposlenošću, takvi predlozi nisu sprovodljivi", poručila je šefica poslaničke grupe ove stranke Valtraud Ditrh.

ISTINE I ZABLUDE O ČARLSU DARVINU

Darvin je rekao da su ljudi nastali od majmuna. Smatrao je da u prirodi vlada zakon jačega. Prvi je govorio o teoriji evolucije kao o poreklu vrsta. Nije verovao u Boga. Ovo su samo neka od ustaljenih verovanja u vezi s Darwinom, a šta je, zapravo, istina?

Carls Darwin je rekao da su ljudi nastali od majmuna Čuveno pitanje koje se nadovezuje na ovu tvrdnju jeste "Ako je čovek nastao od majmuna, kako to da i dalje postoje majmuni?". U svojoj knjizi iz 1871. godine "Poreklo čoveka i selekcija u vezi sa polom", gde je i izneo svoju teoriju o evoluciji, ovaj veliki naučnik nije direktno rekao da su ljudi nastali od majmuna. Njegova teza je bila da je moguće da su sva živa bića potekla od jednog, uključujući ljude i majmune. Staviše, verovao je da majmuni i ljudi imaju istog pretka, ova tvrdnja pre ukazuje na srodnički odnos nego na odnos roditelj-dete.

Darvin je bio nepoznat naučnik pre knjige "O porekla vrsta" Ova Darwinova knjiga je izazvala brojne polemike kada je objavljena 1859. godine. Ali i pre toga, on je bio uvažan u naučnoj zajednici. Pirs ga je opisao kao "uspešnog prirodnjaka" i rekao da je "svaki doprinos našoj prirodnjačkoj istoriji koji dolazi od gospodina Darvina vreden pažnje". Već 1836, na Darwinov rad je počeo da obraća pažnju njegov mentor Džon Stiven Henslou. Darwin je napisao mnoge knjige i pamflete i pre "O poreklu vrsta". Iako nisu tako poznati i čitani, njihov naučni doprinos i te kako je značajan.

Darvin je bio ateista Darwin se čitavog života suočavao s optužbama da je ateista. Kroz pisma, prepiske i autobiografije, on se snažno protivio ovim optužbama. "Nikada nisam bio ateista u smislu da poričem postojanje Boga. Stanovište agnostika bi se bolje podudaralo sa stanjem mog uma".

Darvin je prvi objavio knjigu o evoluciji Ideja revolucije u biologiji, svakako nije isključivo Darwinova. Ova ideja postojala je još u VII veku pre nove ere. Pre Darvina, nju je zastupao i katolički naučnik Žan-Batist Lamark. Ipak, Darwin je prišao ovo teoriji iz drugog ugla, tvrdeći da različite vrste mogu da dele istog pretka, što je takozvani "razgranati" model, različit od modela "merdevine", koji je do tada bio aktuelan.

Većina naučnika je isprva odbacila Darwinovu teoriju Istina, mnogi nisu prihvatili Darwinovo stanovište, među prvima Čarls Hođ, koji ga je povezao sa ateizmom. S druge strane, mnogi su prihvatili Darwinovu teoriju evolucije s divljenjem, opisujući je rečima kao "lepu ilustraciju veličanstvene povezanosti svega u prirodi". Uz to, na Badnje večer 1859. godine, objavljena je anonimna kritika u kojoj je rečeno da će Darwinova teorija u potpunosti promeniti dotadašnja naučna stanovišta.